

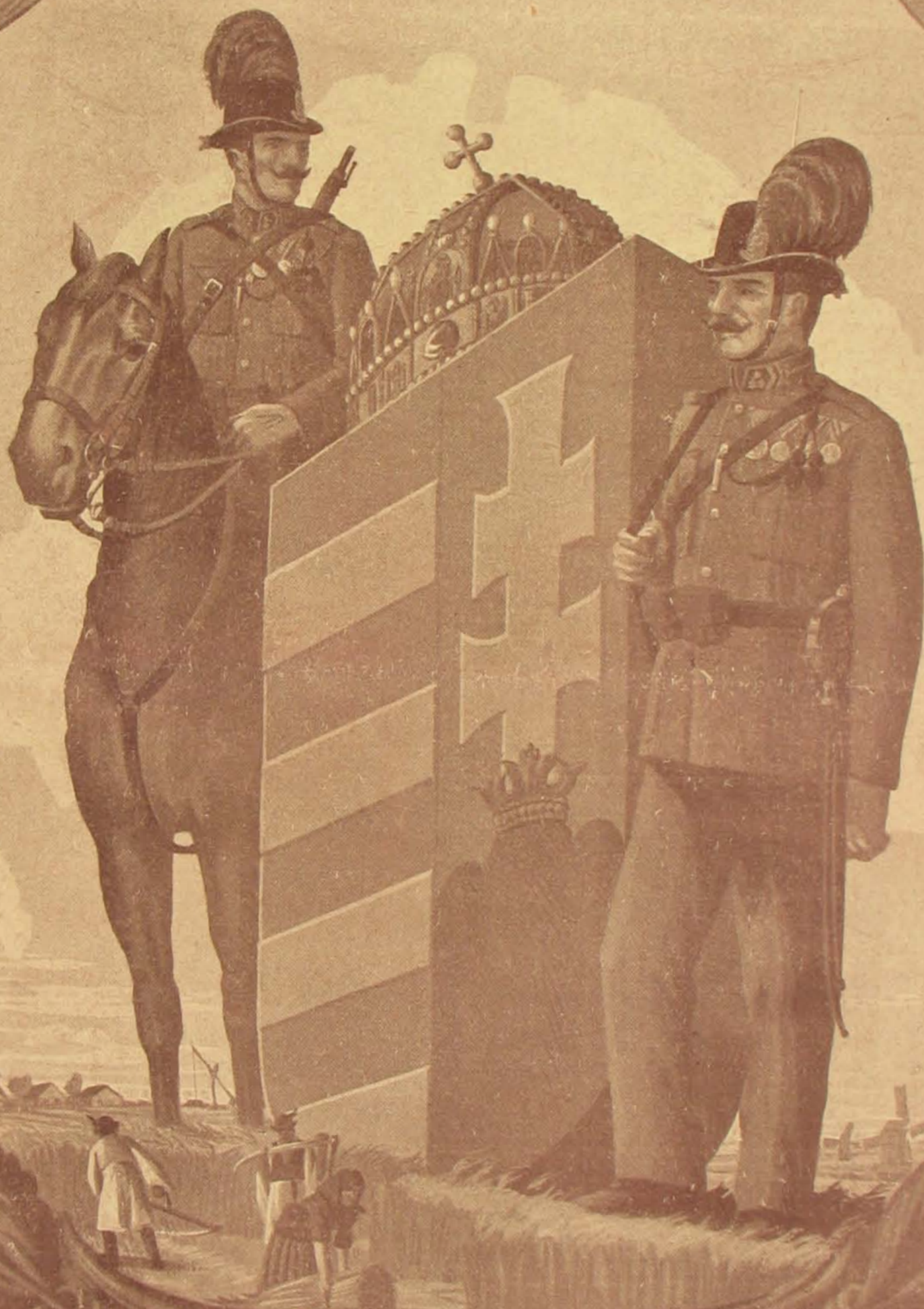
XIX. ÉVFOLYAM

8. SZÁM.

107
BUDAPEST, 1929

MÁRCIUS 10.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ :
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGEDSZERKESZTŐ :
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁRCMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL : BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

Szamosfalvi PANAJOTT SÁNDOR ny. altábornagy. — 80-ik születésnapjára. —

A m. kir. csendőrség nesztorának, szamosfalvi *Panajott Sándor* ny. altábornagy úr önegyméltóságának, a m. kir. csendőrség volt felügyelőjének nyolcvanadik születésnapját ünneplik Magyaróváron.

Egy emberélet nyolcvanadik évfordulója akkor is méltó a megünneplésre, ha csak az évek száma ad neki jelentőséget, mert az Istennek ily hosszú élet adományában megnyilvánuló kegyelme csak kevesek kiváltsága. Mennyivel méltóbb azonban a tiszteletre, hálaadásra és örömteljes ünneplésre az a nyolcvan esztendő, amelynek munkára rendelt korszaka nem vészett el a tétlenségnek vagy önző érdekek szolgálatának céltalanságába, hanem erények, eszmék, ideálok és fennkölt célok magasságába emelkedve, azokkal együtt biztosított magának az utódok szívében emlékezetet.

Kevesen vannak immár a mi sorainkban még azok is, akiknek Önegyméltósága már a csendőrség bölcsőjénél is tisztai előjárójuk volt, de e kevesek élén ma is ott áll volt parancsnokuk, majd mindnyájuk legmagasabb előjárója, testi és szellemi erejének teljes frissességében s lelkének változatlan vonzódásával a testület iránt, amelynek élt s amelytől a mai napig sem vonta meg atyai szeretetét.

Ha valakire, úgy *Panajott* önegyméltóságára elmondhatjuk, hogy a testületnek élt; fáradhatatlan munkásságának minden csöpp energiája, tetteinek célja és rugója, jóságának és szigorának eredője és végcélja mindig ugyanaz volt: a csendőrség java, jóléte, hírneve, haladása és virágzása. A testületért való ezzel a lelkesedésével nagyon szerencsésen párosultak nagy-szerű egyéni és vezéri képességei, amelyek eszméit valósággá testesítették, képességeit pedig tökéletessé egészítette előjárói egyéniségének ritka és szinte szuggesztív hatása alárendeltjeire, akik a legmélyebb és

legőszintébb tisztelet mellett, amellyel személye iránt viseltettek, a rajongásig szerették is.

Ahhoz az időszakhoz, amelyben mint a csendőrség legmagasabb katonai előjárója a testület élén állott, a jelentős és állandó becsü alkotások egész sora fűződik. Abban, hogy a csendőrség oda tudott emelkedni, ahol van, hogy hírnevünk messze országok határain is átjutott, nagyon nagy része és érdeme van *Panajott* önegyméltóságának, akinek munkássága természetesen akkor hagyta a legmaradandóbb nyomokat a testület életében, amikor annak élére állva, terveinek és intencióinak valóra válását magas állásának súlyával és tekintélyével teljes mértékben tudta biztosítani.

A m. kir. csendőrség vezetésének magasrangú személyiségei — valamennyien volt alárendeltek — *Schill Ferenc* tábornoknak, a m. kir. csendőrség felügyelőjének vezetése alatt személyesen utaztak Magyaróvárra, hogy az ünnepeket a m. kir. csendőrség nevében köszönt-

sék. Ez a szeretetteljes ragaszkodás, a szolgálati kötelességgel együtt meg nem szünő ezek a lelki kötelékek az ideális előjáró legszebb ékessége. Legyen a mai nap szépsége annak a bizonyítéka, hogy a most is állandó érdeklődés, féltés, szeretet és nemes vonzalom, amellyel önegyméltósága irántunk, lelkes követői iránt mindmáig változatlanul viseltetik, hálás és termékeny talajra találtak a tradíciói fölött büszkén örökös testület szívében is.

Engedjessék meg, hogy mi, a *Csendőrségi Lapok* is tisztelettel odaálljunk az ünneplők sorába s csatlakozunk a tisztelők seregének jókívánataihoz. Sok ezernyi bajtársunkkal együtt, akiket szolgálatunk a mai napon is öröhelyeinkhez köt s akik személyesen meg nem jelenhettünk, lélekben mi is valamennyien tisztelegve sorakozunk ma az ünneplő Magyaróváron!

A szembesítésről.

Irta: FUCHS ISTVÁN százados.

Szolgálati Utasításunk pontosan előírja azokat az eseteket, amelyekben és a módozatokat, amelyek szerint a nyomozó csendőr szembesítéseket foganatosíthat. Általában azt mondhatjuk, hogy a csendőri nyomozások során a szembesítés meglehetősen nagy szerepet játszik különösen olyankor, amikor ismeretlen gyanúsítottaknak a személyazonosságát vagy a bűnösségét kell megállapítani.

A szembesítést és az annak során történő felismerést általában kétségbevonhatatlan bizonyítéknak szokták tekinteni, különösen, ha a sértett és a tanúk határozottan állítják, hogy az eljük állított egyénben a gyanúsítottat felismerik. Nem beszélve szándékos és rosszhiszemű tévedésekről, amelyek nem tartoznak a ritkaságok közé, a jóhiszemű tévedéseknek is annyi lehetőségével kell a csendőrnek számolnia, hogy a legbizonyosabbnak látszó felismerést is csak a legnagyobb óvatossággal fogadhatja el kétségtelenül bizonyító körülmény gyanánt.

A tévedések gyökere a legtöbb esetben a sértettben vagy a tanuban rejlik, de okát lelheti a csendőr helytelen eljárásában és a helytelenül foganatosított szembesítésben is. Feltétlenül szükséges tehát, hogy a nyomozó csendőr a szembesítésnek legalább a legelemibb szabályaival tisztában legyen s hogy ilyenképen legalább alapvető hibákat el ne kövessen. Azt hiszem, hogy ebben a tekintetben az alábbiak némi útmutatással fognak szolgálni.

A szembesítésnek általában kétféle módját ismer-

jük, az *egyenkinti* és a *kiválasztási* szembesítést. Az előbbi alatt azt értjük, hogy a felismerendő egyént egyedül állítjuk azok elé, akiknek őt fel kell ismer-niök, az utóbbi, a kiválasztási szembesítés alatt pedig, hogy a felismerendő egyént több más személlyel együtt állítjuk elő s a tanunak vagy sértettnek azok közül kell őt kiválasztania.

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a gyanúsított felismerése abban az esetben, ha a tanut vagy a sértettet csak a gyanúsítottal szembesítik, vagyis ha a szembesítés csak két egyén között történik (*egyenkénti szembesítés*), nem megbízható. Annymra nem, hogy már számtalanszor vezetett ártatlanok elítéltetésére.

Az egyenkénti felismerés helyességét a kikérdező részéről esetleg akaratlanul is alkalmazott szuggesztív kérdés, mint pl. »Ügy-e, ez volt?« vagy »Talán csak felismeri ebben az emberben a tettest?« is hátrányosan befolyásolhatja. Ehhez járulhat a tanunak vagy sértettnek másutt történt szuggesztív befolyásoltsága vagy az egyszerű tévedés esete is. A tanu vagy a sértett egyszerűen rábizza magát a nyomozóra és ha az egy, a tetteshez hasonló egyént szembesít vele, úgy megbizva abban, hogy a nyomozó bizonyára az igazi tettest nyomozta ki, könnyen azt képzei, hogy határozottan felismerte a tettest. A lelkiismeret szavát igen könnyen megnyugtathatja az illető azzal, hogy hiszen a nyomozás is a felismerni vélt egyént gyanúsítja a cselekmény elkövetésével. Ezért ajánlatos mindig a Szut. 427. pontjában körvonalazott eljárást követni, amely előírja: »Ha a csendőr a felismerés megbízhatóságáról meggyőződést akar szerezni, akkor az illetőt, akit felismerni szándékozik, lehetően több más egyénnel együtt kell a tanu elé állítani.«

Az illatos köpeny.

Irta: KILIÁN ZOLTÁN.

I.

Taktai Adám tiszthelyettes, a zergéndi őrsparancsnok bentjárt szolgálati ügyben pénteken az osztályparancsnokságnál. Dolga végeztével még szétnézett a városban, három órája volt a visszainduló vonatig.

Ahogy nézelődik a kirakatok előtt, egyszer csak egy pirosposzgás, nevetőszemű asszony áll meg mellette s ezt mondja:

— Adámkám!

A tiszthelyettesben megrezdült az emlékező lélek. Így csak egy nő tudta mondani a nevét, ilyen melegen, gerlicésen. Próbacsendőr volt még csak akkor Taktai Adám, szerelemben azonban tábornagy legalább is. Adámkám! Ez csak a Gecső Bözsi lehet!

Hát az is volt, Gecső Erzsébet, férjezett Kötélverő Pálné, szintén látogatóban itt a városban és szintén időt kitöltő vonatvárásban.

A tiszthelyettes meglepetése első zavarában megcsókolta a nevetőszemű Bözsit. Valahogy visszaesett hirtelen a régi, próbacsendőri világba. Nagyon megszokta a Bözsi csókolását valamikor.

Bözsi nem haragudott meg érte. Régen megbocsátotta egykori Adámjának, hogy más Évát vitt az anyakönyvvezetőhöz, a gazdag özvegyasszonyt. Jól jártak így mind a ketten, Kötélverő Pál is gazdag ember s ahogy az özvegyasszony szeme a csinos csendőrön, Kötélverő Pál özvegyember szeme a jóformájú Bözsín akadt meg. Ami pedig régen oly igen jó volt, arra szívesen gondol az ember később.

Előrvendeztek így nagyon egymásnak. Nem történt

azért hazafelé semmi háborító. Kedves lobogással ültek egymás mellett; valaha az édes várakozásban volt ilyen boldog idejük. Bölcsen és mégis forrón néztek egymás szemébe, túl voltak már az ember életének nagy dolgain s a biztos kikötőből kikacérkodtak az elszaladt szép időkbe. Egy-egy elsuhanó csók, inkább mosolygós-derűs ingerkedés a hajdani szabadság alapján, de mindig finoman és bájos határok közt.

Aranyos egy asszony ez a Bözsi, no!

II.

A két vonat egyszerre futott be. Taktaié északnak szaladóban, Bözsié délfelé pöfögve. Elbúcsúztak megint vagy tíz esztendőre s beültek a vonatba.

Az őrsparancsnok jó sarkot kapott az egyik szakaszban. Kellemes nótákat muzsikált a kocsikereke, Adám... Bözsi... Adám... Bözsi, ezt dallozta egyre s Taktai végigélte magában a régi Bözsi-ügyet. Kicsit restelkedett is, bizony akkor hirtelen otthagya ezt a drága teremtetést! Nem volt valami szép dolog, a vagyon azonban mégis vagyon... Igaz, hogy a feleség öregecske, sőt túlonúl öregecske, kerek tizenkét esztendővel idősebb. Ha összehasonlítja az ember a kettőt, Lujzát meg Bözsit, van némi oka az elkeseredésre.

Mindegy, a gondtalan élet, a vagyon sem utolsó. Nem is olyan öreg Lujzika sem, mindössze öt-hat évvel látszik idősebbnek; jósága meg, no az igazán párját ritkítja.

Közben melege lett a tiszthelyettesnek, eddig észre sem vette, hogy elfeledte levetni a köpenyét. Most aztán felakasztotta baloldalra magától, az ügynökforma ember felé. Sapkáját meg feltette a polcra.

Időnként fel-felnevetett, mikor a találkozásra gondolt.

— Természetesen nem fogok bevallani semmit Lujzinak belőle! — gondolta magában. — Lujzi még ok nélkül is

Tekintve az egyenkénti szembesítés megbízhatatlanságát a leghelyesebb, ha a csendőr, akinek mindig az igazságot kell keresnie, a felismerés helyességéről kivétel nélkül minden esetben meggyőződik.

Ezt azonban úgy eszközölni, hogy előbb egyenkénti szembesítést foganatosítunk és csak azután teszünk kísérletet arra, hogy a tanu több egyén közül válassza ki a gyanúsítottat (*kiválasztási szembesítés*), elhibázott és céltalan fáradság volna, mert lélektanilag beigazolt tény, hogy ha a tanu az egyenkénti szembesítés során úgy vallott, hogy a gyanúsítottat felismerte, a későbbi szembesítések során (*kiválasztási szembesítésnél is*) a szembesített egyént nem annak az eredeti észleléskor alkotott képével hasonlítja össze, hanem az első szembesítésnél látott egyénnel. Az esemény történetkor ugyanis a gyanúsított rendszerint nem figyelhető meg hosszabb ideig és csak igen ritkán alaposan; rendszerint nem rendelkezik az észlelő sem a megbízható észleléshez szükséges lelkiyugalommal és az észleléskor nem is gondol arra, hogy a későbbiek során a gyanúsítottnak éppen általa való felismerése esetleg perdöntő lehet és ezért azután nem is figyeli meg olyan pontosan, amint abban az esetben tenné, hat tudatában volna annak, hogy ez a bűnvádi eljárás során milyen fontos lesz.

Szembesítéskor azonban módjában van aránylag sokkal nyugodtabban, hosszasan és alaposabban megfigyelni azt, akit felismerni szándékozik. Sok olyan jellegzetességet jegyez meg magának a külsejéről, amelyről a szembesítésig nem tudott volna felvilágosítást adni.

Igy azután érthető, hogy ha az első szembesítéskor a felismerés hamis volt, tévedésére a felismerő

a későbbi szembesítések alkalmával sem fog rájönni, annál kevésbé, mert hiszen a felismerendő egyén külsejéről alkotott és az első szembesítéskor kiegészített kép immár élénken él az emlékezetében, anélkül, hogy tudatában lenne annak, mit jegyzett meg magának a felismerendő egyén külsejéről észleléskor és mit az első szembesítéskor. Természetes tehát, hogy a szembesítést mindjárt úgy kell eszközölni, hogy a gyanúsítottat több ártatlan egyén társaságában állítjuk elő és azután a tanut vagy a sértettet felszólítjuk, hogy válassza ki azt az egyént, akit az esemény történetkor tettesként látott.

A fentiekből folyik az is, hogy ha valaki a csendőr előtt kijelenti, hogy a szembesítettben felismerte a tettest — ha téves felismerésről van is szó — a későbbi eljárás során bekövetkezendő összes szembesítések alkalmával is ugyanazt fogja előadni. A nyomozó csendőr által a szembesítés körül elkövetett hibát tehát rendszerint a későbbi eljárás során sem lehet már jóvátenni. Ezért nagyon fontos, hogy a csendőr a szembesítést lelkiismeretesen és pontosan a fentirtak szerint teljesítse, ha csak a kiválasztási szembesítésnek el nem hárítható akadályai nincsenek. Pl. egy idegen csavargót kell felismerés végett szembesíteni. A faluban rendszerint nem járnak tucátjával az idegen csavargók s így a legtöbb ilyen esetben a kiválasztási szembesítést nem lehet alkalmazni, hanem csak az egyenkénti szembesítést. Céltalan volna ugyanis, ha a csendőr egy ismeretlen csavargót a tanu által jól ismert falubeli lakosok társaságában akarna valakivel szembesíteni.

Az egyenkénti szembesítést tehát megbízhatatlansága dacára sem lehet teljesen mellőznünk, de olyan-

féltekeny, hát mikor valami kis szikrát fog a gyanuja?! ... Pedig Istenem, történt is ilt valami?!

A kalauz Zergéndet kiáltotta odakint. Alig volt ideje Taktainak összekapkodni holmijait, annyira elkésett az elmerengésben.

Nagyot szívott odalént az üde levegőből, kezét fogott a forgalmistával és dudolva megindult. Az élet, akárhogy szidják is, szép. Kivált ilyenkor. Vajjon mit gondolhat magában most az az aranyos Bözsi, amint viszi haza kocsin az ura a vasútról?

Otthon az őrsparancsnokhelyettes megtette jelentését. Taktai viszont nem jelentett Lujzikának semmit. Minek is? Alapjában véve igen derék nő ez a Lujzika, kár háborgatni. A város meg messze van.

A sors azonban élénkíteni kívánta Taktai Adám életét.

III.

Az őrsparancsnokné, mint gondos háziasszony, helyére akasztotta az ura köpenyét és sapkáját, miket Taktai csak amúgy ledobott magáról. És ekkor éles kés belehasítását érezte hitvesi szívébe.

A köpenyből meg a sapkából ugyanis parfüm áradott. Félreismerhetetlen női illat.

Lujza megtántorodott. Íme, itt van mégis csak az a szörnyűséges nap, amelyen meg kellett ezt tudnia! Minek él akkor az ember? Miért adja oda szívét-lelkét, gondoskodását? Minek az egész élet? Egyszer megy be önfeláldozó felesége mellől az osztályparancsnoksághoz és máris megvan a baj!

Semmi kétség, a köpeny nem hazudik. Itt van a széles melle, ez a legszagosabb. Persze, mert idebújt. Ő meg lehajtotta fejét, ez is bizonyos. Le. A nyakát csókolgatta, a haját, az arcát. Micsoda züillött világ.

Vacsora alatt Taktai élénken vázolgatta Ujváros pesties

fejlődését, a kirakatokat, a forgalmat. A trianoni megcsontítás ennek az Ujvárosnak véletlenül hasznára vált, az elcsatolt közeli nagyváros egész forgalmát megkapta s lendületes központtá dagadt.

Az őrsparancsnokné szótlanul hallgatta az ura közgazdasági fejtegetéseit. Esze a köpeny illatán járt, melynek nő az okozója. Az illatos nő boldogtalanságot hoz Zergéndre. Ki lehet ez a rettenetes személy? Valami színésznő bizonyosan. Szép kis őrsparancsnok, aki éhenkórász színésznőcskékkal keveredik össze s hozzá még éppen az osztályparancsnokság székhelyén.

Az őrsparancsnok nagy jókedvében észre sem vette először a konok hallgatást. Beszélt csak, beszélt, míg Lujza egyszer csak felpattant és kiment a szobából.

— Hm, — csóválta meg fejét Taktai — mi baja lehet?

Atment a legénységi szobába és megkérdezte a csendőroket, történt-e valami kellemetlen dolog az asszonnyal a nap folyamán? Semmi. Vigán dalolt egész nap. Ejnye.

Éjjel kétszer felébredt álmából az őrsparancsnok. Lujza ült az ágyában. Sírt.

Ijedtség futotta át Taktait: az asszony sejt valami kilengést. Persze a szokott asszonyi képzeletcsapongással mindjárt többet gondol, elválást, boldogtalanságot...

— Ördög vigye az egészset! Csak azt tudnám, hogyan jöhetett rá? Nyavalyás egy világ, mikor az embernek nyomozás alkalmával szüksége van valami adatra, ne adj Isten, hogy kinyitnák a szemüket, fülüket. Ilyenkor bezzeg éles minden érzékszervük, akár a beretva. Az ember nem is fújja ki magát, csak egyet szusszan, már elnyulik az ujjvárosi száj Zergéndig.

Ezenközben Lujza asszony óvatos szepegéssel és vigyázó mozgással kiemelkedett az ágyból, atlopakodott az üveges verandára.

kor, amikor mégis alkalmazzuk, mindent meg kell tennünk, hogy a belőle származható hibákat a lehetőséghez képest elkerülhessük. Ezt a célt a következőképen vélem elérhetőnek.

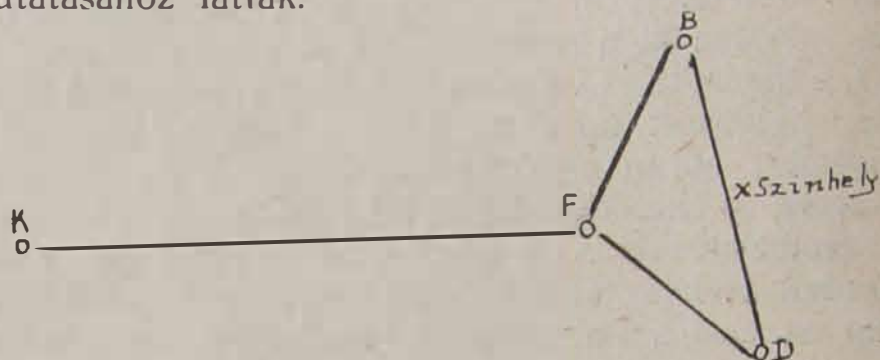
Szembesítés előtt a tanutól vagy sértettől követeljük meg, hogy a felismerni szándékolt egyén személyleírását közölje, illetve, hogy sorolja elő azokat a jellegzetességeket, amelyekről a gyanúsítottat fel fogja ismerni. Ha nem tud az illető olyan jellegzetességeket, ismertetőjeleket felsorolni, amelyeket a kikérdező elegendőnek ítél arra, hogy róluk valakit határozottan fel lehessen ismerni, vagy ha ezek a jellegzetességek és ismertetőjelek nem egyeznek meg a felismerés végett szembesített egyénéivel és a tanu vagy sértett a szembesítéskor ezek ellenére is azt állítja, hogy sértettben felismeri a tettest, akkor a csendőrnek minden indoka megvan ahhoz, hogy ezt a felismerést kétesnek tartsa és ezt indokaival együtt a feljelentésben is kifejtse.

Ha így járunk el, akkor a téves felismerések által származható tévedések és igazságtalanságok csökkentéséhez nagy mértékben hozzájárulunk.

Az egyenkénti szembesítés megbízhatatlanságát igen élénken szemlélteti az »Archiv für Kriminal-Anthropologie und Kriminalistik« 32. kötetének 120. lapoldalán közzétett alábbi eset:

Egy »B«-községben lakó, Ágoston nevű mészáros az 1897. év egyik napján 18 éves inasát átküldte a kb. 2 óra járásnyira fekvő »D« községbe, hogy ottlakó üzlettársának 50 koronát kitevő tartozást kiegyenlitsen és ezenfelül részére egy vágómarhát megrendeljen. »D« községbe az út sűrűn ültetett magastörzsű fenyőerdőn vezetett keresztül. Az erdő közepe-

táján haladt az inas, amikor egy útkanyarulatnál hirtelen szembetalálkozott két idegen egyénnel, akiket vándor mesterlegényeknek nézett. Amikor elhaladt mellettük, azok őt készakarva meglökték, nyilvánvalóan azért, hogy vele civakodásba elegyedhessenek, majd káromkodva nekiestek, a földre teperték és zsebeinek átkutatásához láttak.

Bizonyára az inasnak vásározó mészáros külseje indíthatta a két mesterlegényt arra, hogy őt megtámadják, mert pénzt sejtettek nála. Zsebeinek átkutatását nem fejezhették be, mert közben kocsizörgés hallatszott s a támadók sietve megfutamodtak. Az erdő sűrűjében már régen eltűntek, amikor a kocsis a helyszínére érkezett. Az inas csak a támadás után vette észre, hogy combjának azon a helyén, ahol dulakodás közben erős fájdalmat érzett, bőven vérző sérülést szenvedett. Az odaérkező kocsira felkérérdzkekedett és azzal ment »D« községbe. A rablási kísérlet 13 óra körül történt.

Hazatérése után az inas elmondotta a történeteket mesterének, majd a csendőrségnél feljelentést tett. A tettesek személyleírását a következőképen adta meg: Mindkettő nem túl magas, ruházatuk sötét színű, borotvált arcuak, mesterlegény kinézésűek, az egyik sapkát,

Nem lett volna jó csendőr Taktai, ha nem ugrik ki erre ágyából maga is. Különöst látott, Lujza a köpönyegget szagolgatta, meg a sapkát. Telekönnyezve a szagolt helyeket.

Egyszerre felviláglott az őrsparancsnok előtt minden: — Hajsza! látta Lujza a köpönyegen, meg a sapkán. Bözsi szöke hajának kísérő tanuit. A cudar nemjóját a világnak.

Lujza visszabújt aztán az ágyba, megnézte még az urát, be van-e takarva jól, sóhajtott egyet s a vánkosra dőlt. Ilyen az asszonyok sorsa.

Reggel csak egy cédulát talált éjjeliszekrényén Taktai tiszthelyettes úr, annyi volt rajta:

Elmentem nyomozni!

— Azt a... — kezdte mondani az őrsparancsnok, a többi azonban lenyelte. Eszébe jutott az éjjeli jelenet.

Kirohant. Hajsza! azonban nyoma sem volt a köpenyen és a sapkán.

— Elvitte tárgyi bizonyítéknak! — mormogta a férj. Most megcsapta az orrát neki is az illat. Odaszagolt, a köpeny meg a sapka illatozik. Mitől? Bözsi nem volt beparfümözve. Nem lehet másképp, minthogy Lujza öntözte be mind a kettőt. Lám, nedvesek is a helyek.

Az eseményeket hamar rekonstruálta az őrsparancsnok: hajsza! látta Lujza a holmikon, összesírta a helyeket s hogy a nedvességnek okát adja, beillatozta a köpenyt is, meg a sapkát is.

— Most nyomoz!... Jól beletanult mellettem a csendőrmesterségbe: nyomoz.

Afelől szentül meg volt győződve az őrsparancsnok, hogy Lujza jól fog nyomozni. Ha van esze, az újvárosi pályaudvaron kezdi; kérdezősködik, nem kísérte-e ki azt a

magas, fekete bajuszu, csinos csendőrtiszthelyettest valami nő a vonathoz? Itt bizonyosan kap adatot a kezébe, aztán görgeti majd a Bözsi-filmet visszafelé. Többre fog eljutni, mint ami történt, ezt ki nem magyarázza neki senki. Egyébiránt viszont férfiak vagyunk, katonák; nézzünk az eljövendőknek bátran a szemébe.

IV.

Lujza csakugyan a pályaudvaron kezdte a nyomozást. Hamarosan adatot is kapott: tegnap a jelzett időben három magas, fekete angolbajuszos csendőrtiszthelyettes járt itt, mindegyik a feleségével. Hogy ki, melyik vonatra szállt? Ki emlékezne arra ebben a nagy forgatagban, kérem? Nem azért vagyunk itt, hogy az utazó csendőröket vigyázzuk.

Az őrsparancsnokné nem nyugodott bele ebbe a nemleges feleletbe. Szívósan kérdezősködött tovább. Kiderült, hogy az egyik csendőrtiszthelyettes a szénásfalvi őrsparancsnok, a kis gömbölyű asszony, akivel volt, a másodlik felesége. Az elsőtől hat hónapja, hogy elvált.

Erre a hírre leszédült egy padra Taktai Adámné, elfeketült előtte minden. Rettenetes csendőrnénnek lenni!

Arra éledt fel, hogy egy ismeretlen férfi illatszert szagoltat vele. Ismerős volt ez az illat nagyon...

— Na, csak hogy magához tért már, kezit csókolom. Halmos Pál, a helybeli *Beautify* illatszertár és drogéria utazója. Tekintetes asszony, csak négyhusz egy üveg. Csodás, ha a fejének méltóztatik fájni, ha étvágya nincs, ha influenza fenyeget, ha tartósabb szédület, nem akarom mondani ájulás zavarán tekintetes asszony becses egészségét, csak egy szippantás ebből. E mellett diszkrét, finom, a legelső hölgyek mind ezt használják. Négyhusz, könyörgöm, méltóztatik élvezni a hatását.

Taktainé, bár horzongott az illattól, előhúzta a négyhuzat.

a másik kalapot viselt, az egyiknek a kezében hegy-mászó bot volt. Különösen feltűnt a sértettnek, hogy az egyik fényes fekete posztóból készült, zsakettszabású ruhát viselt. Pontosabb személyleírást adni nem tudott.

A nyomozást megindító csendőr utasítására a sebet orvosilag megvizsgáltatta. A láttelepben a sérülés 2—2½ cm. mély és a bőrfelületen 1 cm.-nyi oldalnosszal bíró négyzetalakúnak volt leírva és az orvos véleménye szerint nem származott zsebkéstől vagy valamely más éles, hanem inkább hegyes, tompaszélű tárgytól, mert a seb kerülete nem volt sima, hanem szakadozott szélű. Emellett szólt a sérült nadrágján a sebnak megfelelő helyen talált lyuk is, amely szintén inkább szakítottnak, mint éles tárggyal vágottnak látszott.

Az őrnek sikerült a következő napon egy környékbeli faluban két csavargót elfognia, akikre a sértett által megadott személyleírás ráillett. Egyikük ugyanis fekete fényes lüszterből készült zsakettet viselt és hegy-mászó bot is volt nála, amely vasból készült, négysarkos, tompaszélű hegygel volt ellátva. Egyikük kovács, a másik pedig mészárossegéd volt. Mindketten előadták, hogy kb. nyolc nap óta vannak útban munkakeresés céljából. Mindkettőnél csak néhány napra való pénz volt és beismerték, hogy útközben koldultak is, ahol lehetett.

Kikérdezésük alkalmával tagadták, hogy előző napon »B« és »D« között a sértettet rablási szándékkal megtámadták volna.

Az ügyészség az őrizetbe vett bot alapján újabb orvosi szakvéleményt kért arra vonatkozólag, hogy a sértetten okozott sérülés származhatott-e az őrizetbe vett bot hegyétől vagy sem. A vélemény igenlő volt. Ezekután a sértettet felismerés végett szebesített-

ték a két csavargóval. Mindkettőt feltett főveggel vezették elő és pedig külön-külön. A sértett mindkettőjükben azonnal és teljes határozottsággal felismerte a két egyént, akik őt megtámadták. Előadta, hogy a következő jelekből ismeri fel őket: A testmagasság, sötét színű ruházat, borotvált arc, sapka, illetőleg kalap, a fekete fényes zsakett, a hegy-mászó bot mind ráillenek a két elővezetett egyénre és maga is valószínűnek tartotta, hogy sérülését a hegy-mászó bot hegye okozhatta a dulakodás hevében.

Amikor a gyanúsítottak a sértettel való szembesítésük alkalmával a terhükre rótt bűncselekmény színhelyéről tudomást szereztek, előadták, hogy a cselekmény időpontjában a helyszíntől legalább is 6 óra járásnyira levő kis városkában (»K«) tartózkodtak, ott egy, a főtéren levő vendéglőben időztek, ahol éppen sertést vágtak aznap. A vendéglős felesége éppen a folyosót mosta fel a vértől, amikor ők a házba beléptek. A söntésben egy 18 éves fiú szolgálta ki őket pálinkával, amelyet kifizettek. Ott időzésük közben egyikük a vendéglőből kb. két házzal tovább a szomszédságban lévő borbélyüzletbe távozott borotválkozás céljából. A vendéglőből mintegy fél tizenhárom órakor távoztak el. A cselekményt tehát ők nem követhették el.

A csavargók által jelzett városka csakis »K« község lehetett, amely a helyszíntől legalább is 6 óra járásnyira van. A csendőrség ezen városkában kinyomozta a jelzett vendéglős és borbély kilétét, minek alapján úgy őket, mint a vendéglősnét és a fiát is beidézték az ügyészségre. Mind a négy tanu egyhangulag megerősítette a csavargók előadását és valamennyien külön-külön teljes határozottsággal felismer-

— Sokat utazik maga? — kérdezte az üveg átvevése közben.

— Ojjé, kezécsókolom, de mennyit. Mindennap.

— Tegnap hol járt?

— Zergéden át mentem Csolnakosnak.

— Nézze, nem látott tegnap a vonaton egy magas, feketebajuszú csendőrtiszthelyettest?

Az ügynök összecsukta árútáskáját. Húzódózva felelte:

— Miért tetszik kérdezni ezt?

Lujza a nyomozó ösztönével érezte a helyes nyomot. Belekapaszkodott:

— Adjon még egy üveggel ebből az illatból!... Lehet, hogy mást is veszek...

— Boldogan, tekintetes asszony. Talán ismerni tetszik azt a tiszthelyettes urat? Tessék szíves lenni megmondani neki, hogy én igazán nem tehetek róla, ne haragudjon. Itt van kérem a táskám sarka, most is nedves még. Valahogy elpattant az üveg s a tartalma folydogálni kezdett. Nem vettem észre, mert jól besöröztem előzőleg itt a restibe, kezécsókolom. Nagyon összefolyhatta a tiszthelyettes úr köpönyegjét, bizonyosan említhette. Szintén zergédinek tetszik lenni, ugyebár?

— Kivel utazott az a tiszthelyettes? Nem egy másik csendőrrel?

— Dehogyan kérem! Egyedül, egészen egyedül. Itt sétált a pályaudvaron, a rábavári vonat felől jött, valami csendőrkollégáját kísérte oda.

Taktainé örömeiben minden pénzét belefektette Halmos Pál illatszereibe, csak a vonatköltséget fogta vissza.

Halmos Pál gyönyörű csomagot csinált, háromszor kezelt csókolt s ezen a napon nem ment utazni.

V.

Az őrsparancsnok szeme-szája elállt a hazatérő Lujz láttán.

Vig volt az asszony, mint az ura tegnap este, dúdolt magában és a vacsoránál telebeszélte az őrsparancsnok fejét Ujváros színes életével.

Taktai némi büntudattal, de azért férfias határozottsággal tette felesége elé az »Elmentem nyomozni!« cédulát:

— Mi ez? Mit jelentsen ez?

Az asszony kacagva borult az ura nyakába:

— A gázságaid után jártam, kedvesem. Az illatot meghoztad, az illatszert magát nem. Hát ezt nyomoztam ki és ezt hoztam meg, mert neked nincs szíved feleségedet ilyesmivel meglepni.

— Hát nem hajsza... — csodálkozta el magát az őrsparancsnok, szerencsére azonban meg tudott állni csodálkozó lendületében.

Felesége nem is hallotta. Boldogan csomagolta ki a vásárolt holmit.

— Bocsáss meg, hogy gyanúsítani mertelek, édes szívem... Ki gondolt volna azonban arra, hogy az ügynök eltört mintaüvegjéből folyt rá az illatszer köpönyegedre a vonaton?!... Látod, most neked köszönhetem ezt a sok finom holmit!

Taktai Adám fellélegzett. Megbocsátott, még pedig rohamlépésben és megfogadta, hogy ezentúl mindig, de mindig, valahányszor az osztályparancsnokság székhelyén jár, hoz az asszonynak valamit.

Megérdemli, ha így tud nyomozni.

VI.

Csak egy ponton érzett még bizonytalanságot a tiszthelyettes, az asszony részletes beszámolója a besörözött ügynökről azonban ezt is eloszlatta.

Csak az urát szereti még úgy az őrsparancsnokné, mint az így szerzett illatszerét.

ték bennük azokat az egyéneket, akik az említett napon náluk jártak.

Ezek alapján kizártnak látszott, hogy a rablási kísérletnek a csendőrség által elfogott két csavargó lett volna a tettese, mert hiszen »K« község legalább is 6 óra járásnyira (24 km.) feküdt a tett színhelyétől, ezt a távolságot pedig egy fél óra alatt semmiképen sem tehették meg (abban az időben a gépkocsi még ritkaságszámba ment).

Amikor az inassal a négy teljesen szavahihető tanu mentővallomását közölték, kezdetben még kitarzott a vallomása mellett, de később, amikor a gyanúsítottakat újra szembesítették vele, kijelentette, hogy talán mégis tévedett. Gyanúsítottak ugyan teljesen azzal a külsővel bírnak, mint a támadói, a korábbi határozott felismerését azonban mégsem meri esküvel megerősíteni.

Természetes, hogy ezekután a gyanúsítottak ellen rablás kísérlete címén folyamatba tett eljárást beszüntették és őket csupán engedély nélküli koldulás miatt ítélték el.

A leírt eset alapján önként felvetődik a kérdés, hogyan lehettük magyarázatát annak, hogy a sértett az első szembesítés alkalmával teljes határozottsággal azt állította, hogy a gyanúsítottakban felismeri a tetteseket. Rosszindulatra, bosszúra bizonyára nem vezethető ez vissza, mert a gyanúsítottak a sértettre nézve idegenek voltak, felindult lelkiállapot és fájdalom a szembesítés alkalmával már fenn nem állottak, a sérülés veszélytelen volt és már talán fájdalommentes is, a pénzt nem vették el, úgy hogy munkaadója részéről szemrehányás nem érhetett, a szolgálatából való elbocsátástól nem kellett tartania és végül még örülhetett is, hogy úgyszólván komolyabb baj nélkül menekült meg.

Könnyelműség és felületesség sem vethető a sértett szemére, mert eltekintve attól, hogy életkoránál fogva tudnia kellett, hogy súlyos bűncselekményről van szó és hogy éppen az ő vallomásának van a legnagyobb súlya, ha gyanúsítottak a terhükre rótt cselekményt tagadják. Könnyelműsége és felületessége ellen szól az a körülmény is, hogy a felismerés tárgyában tett vallomását nem vetette csak úgy futólagosan és megindokolás nélkül oda, hanem külön felsorolta azokat a jelegzetességeket, amelyek alapján az elővezetett egyénekben felismerte a támadóit.

Ezzel szemben bizonyára az az ellenvetés is fennállhat, hogy a jellegzetességek egynémelyike meg lehetőségen általános, túlnagy súllyal nem bírhat. Mert mit értsünk a sértett által adott személyleírás következő kitételei alatt: »Nem túl magas, sötét ruházat, borotvált arc, egyikük sapkát, a másik kalapot viselt?« Bizonyára nem túlzott az a megállapítás, hogy húsz munkakeresés ürügye alatt csavargó mesterlegény között legalább három-négy található, akikre a fenti leírás ráillik.

Ebben az esetben azonban egészen más szempontokat is tekintetbe kell venni. Egyedül ezek alapján jöhetünk a sértett csaknem talánszerű személybeli tévedésének nyitjára. Vizsgáljuk meg a sértett helyzetét:

1. A cselekmény elkövetésének ideje alatt.
2. Az ügyészségen történt kihallgatása alatt.

1.-hez.

Képzeldjünk bele magunkat a 18 éves fiatalember helyzetébe. Sűrű erdőn keresztül vezető országúton halad, gazdája tulajdonát képező 50 korona van nála. Egy útkanyarulatnál szembetalálkozik két csavargókinézésű egyénnel, akik vele anélkül, hogy erre a legkisebb okot szolgáltatva volna, civakodni kezdenek,

majd a földre teperik és zsebeit átkutatva, igyekeznek tőle a pénzt elrabolni, mely szándékukkal csak egy kocsli közeledésére hagynak fel és az erdő sűrűjébe elmenekülnek.

Mindez néhány perc alatt zajlott le; egészen természetes, hogy az a kép, amely a sértettben ezen rövid idő alatt a félelem és az életért való aggodalom hatása alatt tettesek külsejét illetően kialakult, csak bizonytalan, futólagos és ezért csak megbízhatatlan lehetett.

Az, hogy a sértett abban a hiszemben volt, hogy támadói személyleírását jól megjegyezte magának, mellesleges körülmény, ami igazolva látszik azáltal, hogy kikérdezésekor csak igen kevés pontos adatot tudott a tettesek személyleírására vonatkozólag közölni, a legtöbb általa szolgáltatott adat igen általános keretek között mozgott.

A tettesek személyleírásának elhomályosításában nagy szerepe juthatott harmadik személyek önkéntelen szuggesztív befolyásának is. A munkaadó, annak hozzátartozói, a sértett hozzátartozói, barátai, kíváncsi szomszédok, az orvos, a csendőr, valamennyien tömémenten kérdéssel ostromolják a sértettet. Ezeknek egyike sem elégszik meg az esemény egyszerű elbeszélésével, hanem tudni akarja a tettes személyleírását is, hogy a tettes kézrekerítésénél esetleg segédkezet nyújthasson. Végül olyan kérdések is elhangzanak, mint pl.: »Nem volt az egyiknek szakálla?« vagy »Nem viselt az egyik olyan rövid fekete kabátot, amelyet a szomszéd cselédje?« és egyéb hasonló. És így nyugodtan állítható, hogy ez a kérdezősködés, elébetárás a sértett képzeletvilágát annyira befolyásolja, hogy végre sok mindent ad elő saját megfigyelése gyariánt, aminek a valósághoz semmi köze nincsen.

2.-höz.

Lássuk a sértettet, aki az ügyészséghez idézést kapott és-útban van »törvénybe«, ahogy a köznép mondja. Legelőbb is meg kell említeni, hogy különösen alsóbb néposztálybeli egyéneknél bizonyos megilletődöttség észlelhető, ha akár a legcsekélyebb üggyel kapcsolatban is a bíróság előtt kell megjelenniök.

Ennek tulajdonítható, hogy sokszor a hozzájuk intézett legegyszerűbb kérdéseket sem értik meg s ezért helytelen válaszokat adnak. Ebben leli magyarázatát a nép által gyakran használt ez a kitétel: »Csak törvénybe ne kelljen menni!« Nem lehetséges-e, sértetten is erőt vett ez az izgalmi állapot? Nem kell-e ezt megbocsátanunk egy 18 éves fiúnak, aki saját előadása szerint először járt életében bíróságnál, illetőleg az ügyészségen azért, hogy amint az idézésből kivette, szembesítsék azzal a két egyénnel, akik őt megtámadták. Ügyének fejleményeiről természetesen nem birt tudomással.

A sértettet bevezetik az ügyészhez, aki közli vele, hogy két egyént fognak elővezetni felismerésük végett, akik az ellene elkövetett rablás kísérletével gyanúsíthatók. Azután elővezetik előbb az egyiket, azután a másikat. A két gonosztevőnek gondolt egyén jelenléte mindinkább fokozza a sértett megilletődöttségét, összehasonlítja a külsejüket a lelki szemei előtt lebegő képpel, mindkettő borotvált arcú, nem túl magasak, egyikükön sapka, a másikon kalap, az egyik fényes fekete zsakettet visel és hegymászó bot van nála; mindez és különösen az a körülmény, hogy hiszen mindkettő már az ügyészség foglya, a megilletődött és ezért szavának horderejével tisztában nem lévő sértettben eloszlát minden kételyt afelől, hogy a két elővezetett egyén azonos azokkal a személyek-

kel, akik öt megtámadták. Ez az önmagában elhihető, de a valóságnak mégsem megfelelő vallomása a fentiekben lelheti magyarázatát.

Nem látszik azonban tisztázottnak az a körülmény, hogy a tettesek egyikénél is és az egyik elfogottnál is hegyesvégű hegyászó bot volt, valamint, hogy egyikük fekete fényes zsakettet viselt, ezek pedig teljesen pontos és a felismerés szempontjából lényeges adatoknak látszanak. Tény, hogy a sértett sérülése szakorvosi vélemény szerint az elfogottak egyikénél talált bot hegyétől származhatott. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy hegyvidéken, ahol ez az eset is történt, csaknem minden községben lehet ilyen botot kapni és hogy igen sokan járnak ilyennel. A hegyesvégű bot tehát nem tekinthető pontos adatnak.

A zsakett dolgában meg tudnunk kell, hogy a sértett a tettesekről csak bizonytalan és kuszált képet alkothatt magának; kézenfekvő tehát, hogy a ruha színében, szabásában és egyéb külső jellegzetességeiben is tévedhetett. Egyebekben is az elfogottak egyike által viselt ruha sem színre, sem szabásra, sem a posztóanyagra nézve nem volt annyira jellegzetes, hogy mások is ne viselhettek volna olyat.

Tételezzük fel, hogy a két elfogott egyén nem tért volna be a kérdéses időtájban a vendéglőbe, egyikük nem ment volna be a borbélyhoz, hanem mindketten valahol az országúton csavarogtak volna távol minden községtől és lakott helytől, úgy hogy nem lett volna módjukban a cselekmény elkövetésének idejére alibit igazolni. Vajjon felmentette volna-e a bíróság őket? Bizonyára nem, hiszen a büntetlen előéletű, vallomására megegyeztetett szavahihető sértett kétséget kizáró módon felismerte őket, az orvosí szakvélemény szerint pedig a gyanúsítottak egyikénél volt hegyászó bot hegye alkalmas volt arra, hogy sértett sérülését okozza, azonkívül az elfogott gyanúsítottak talán már büntetett előéletűek is voltak, akik munkakeresés ürügye alatt a cselekmény színhelyének környékén csavarogtak. Nyugodt lélekkel feltételezhetjük, hogy ha a gyanúsítottak nem tudtak volna alibit igazolni, elítélték volna őket egy olyan cselekményért, amelyben tényleg ártatlanok voltak.

A nemzeti filmpropaganda szükségessége.*

Irta: FODOR LAJOS g. százados.

A m. kir. minisztériumnak 1924. évi 4300/1924. M. E. számú rendelete intézkedik a nyilvános előadásra szánt mozgóképek, valamint azok bel- és külföldi forgalmának hatósági ellenőrzéséről.

Ezt a nagyon is üdvös rendeletet a praevenció szükségessége termelte ki.

Az államhatalom érezte ugyanis, hogy a nagy tömegek úgyszólván egyedüli szórakozási eszköze a film, közszükségleti cikk s hogy ily módon szinte kiszámíthatatlan az a rombolás, amit destruktív irányzatú filmek akár az egyesekre, akár pedig az egyes társadalmi rétegekre nézve magukban rejthetnek.

A filmcselekmény szótlansága mellett is beszédes, élő, pezsgő, izzó, eleven valóság, amit áhítattal néznek milliók és milliók s az a körülmény, hogy a filmeket sötétben pergetik le, még bizonyos miszticitást, varázserőt is ad az előadásoknak. Ha pedig tekintetbe vesszük, hogy a munka

után üdülni, szórakozni vágyó ember ebben a környezetben milyen szenzibilis és fogékony, nemre, felekezetre, nemzetségre, értelmiségi fokra, valamint társadalmi állásra való tekintet nélkül, éreznünk kell, hogy mily hatalmas erőforrás az eszmékben gazdag és morális szempontokból is kifogástalan művészi értékű film a tömegekre gyakorolt hatásait illetően.

Az igénytelen celluloid-tekercek internacionális hatalmat és erőt hordozván magukban, tendenciájuk szerint oktatnak, üditenek, de igen sok esetben lélek és erkölmételyezést is végeznek.

Elcsépeelt és időszerűtlen volna ennek jelentőségét részleteiben és hatásaiban ismertetnem. Itt csupán néhány gondolatszilánkkal arra akarok rámutatni, hogy a filmek forgalombahozatalával kapcsolatos praeventív intézkedésekkel párhuzamban minden eszközzel oda kellene hatni, hogy azt a nemzetközi eleven erőt és hatalmat, amit a jó magyar film odakint képvisel, lelkes és céltudatos propaganda eszközként kihasználnánk magyar hazánk és magyar fajiságunk erősítésére.

Rövid kis filmriportok, egy-két kiáltó módon propagandára készült filmecske, avagy mozgó tájképek a Balatonról, a Hortobágyról stb. nem elegendők, ha tekintetbe vesszük más nemzetek ezirányú felkészültségét.

A »Mussolini«, »Garibaldi«, »Velence«, »Táncoló Bécs«, »Jégvirágok«, »Szent Hegy« stb. című filmek arra engednek következtetni, hogy a gyártásra kerülő filmek témái is már előzetes cenzura alá kerülnek. Ezen filmekből — minden vitán felül — kiérezhetjük az államhatalom irányító kezét, sőt az ottani filmgyártás legalább ezen ágának, állami irányítását is fel kell tételeznünk. Ez valószínű is, mert az állami érdekek szolgálatába állított film tág teret nyit a külföld felé diplomáciai nüánszoktól kezdve a faji propagandáig mindenféle közlésnek. Az állami apparátus a technika vívmányai mellett nem nélkülözheti a filmet sem, mely ma már a telefonnal és rádióval is felveszi a versenyt.

Rothermere lord is — revízióink ügyének lelkes megértője és támogatója — érzi a filmben rejlő erőtenyezők abszolút értékét és — újsághírek szerint — egy hatalmas filmtröszt élére akar állani, hogy magasztos eszméinek arzenálját a mai kor összes harceszközeivel tökéletessé és megdönthetatlenné tegye.

A diplomácia összes szellemi fegyverei között a film a leghatalmasabb s bátran merem állítani, hogy a sajtó ólomkatonái, sőt az ékesszólás közvetlen, meggyőző és rábeszélő ereje is, a filmpropaganda sokszor a fenségesig emelkedő nagyszerűsége mellett csak pára a nemzetközi horizonton. A beszélőfilm problémájának megoldása pedig újabb szédítő perspektivákat mutat a jövő propaganda eszközeinek alkalmazását és fejlődését illetően.

Ki nem érezte annak a történelmi pillanatnak gyűjtő hatását, amikor két ország kormányelnöke a magyar-olasz barátsági szerződést a filmen aláírja? A kis filmriport szemlélői visszafojtott lélegzettel, dobogó szívvel figyelik két ország bálványának kézzszorítását. Mindenki szemével látja, idegszálaival érzi a pillanat hisztorikumát, valósággal fascinálo hatása van az egész jelenetnek; különösen kedves és megható, amikor a nagy Duce — nemzete nevében — keresetlen és őszinte gesztussal átadja a »Corvinákat«.

Mussolini — a hírek és az ideérkező olasz filmek szerint — nem elégszik meg az annyira fontos és szükséges filmriportokkal, hanem kihasználva a film államerősítő erejét, intenzíve támogatja a filmgyártást is. Következtetés ez a »Garibaldi«, »Mussolini«, »Velence«, stb. című filmekből. A nemzeti jelleg olyan grandiózusan, olyan kristálytisztán, szinte elemi erővel domborodik ki ezeken a filmekben, hogy az valóban megható. Az állami propaganda a filmen keresztül olyan szerencsés formát választott maga-

*) A közlemény tárgya kívül esik ugyan lapunk programján és keretén, mégis közöljük, mert a kérdést igen helyesen és tanulmányosan vizsgálja a n.eg. Szerk.

nak, mely közvetlensége és behizelgő tónusa révén hatásai-
ban biztos, kedvező eredményeiben kiszámíthatatlan.

Nincs olyan államérdekek szempontja, melynek a film
jó szolgálatot ne tehetne.

A külföld a magyarságról és a magyar viszonyok-
ról, — dacára külföldi képviselőink lelkes és sokszor
úttörő munkájának — a nemzetközi sajtó destruktív akna-
munkája miatt sok esetben még mindig megdöbbenően
tévesen van informálva.

A külföld tájékozatlanságára, illetve ferde megítélésünkre
nem akarok ezer példát felsorakoztatni s ezért csak arra
a közismert tapasztalati tényre mutatok rá, hogy a hozzánk
érkező idegen állampolgárok szájtátva és hitetlenkedve néz-
nek itt szét és nem tudják megérteni, hogy sikerülhetett
ezt a szép országot és ezt a szívélyes, jóízű, kedves népet
a külföld elől eddigelé szinte hermetice elzárni és őket
tőlünk annyira elidegeníteni.

Ki ne tapasztalta volna ezt, amikor idegen vendégeink-
nek Budapestet vagy a Balatont mutatjuk be.

Idegenforgalmunk s ezen keresztül helyes megismerésünk
szempontjából az állami filmpropagandának mindenekelőtt
és mindenekfelett kell állania. Aki látta a »Táncoló Bécs«,
a »Velence«, a »Jégvirágok«, a »Szent Hegy« s egyéb
alpesi filmeket és aki hallotta a gyönyörű és stílusosan
nemzeti kísértő zenéket, az olyan hangulatokat kapott a
helyszínekről s olyan érdeklődést a bemutatott helyek és
vidékek iránt, hogy minden egyéb propaganda-eszköz eltör-
pül az ilyen lebilincselő ötlet mellett.

E filmek nézése közben az érzéketlen szakembernek
is meg kellett látnia s éreznie, meg kellett hatódnia attól,
hogy a szcenáriumíró, a filmoperatőr, a filmsztár, sőt
a legutolsó statisztát is, a film elkészítésekor hazájuk iránti
izzó szeretet és lelkesedés hevítette. A művészi értékű és
tömegvonzó cselekmény csak keret volt a nemzeti háttér,
a gyönyörű vidék, a nemzeti levegő és gondolat nemzet-
közi népszerűsítésére és érvényrejuttatására. A kristálytisza
nacionalizmus ezen együtteséből — a fajiság apotheozisa-
ként — diadalmasan harsog ki a külföldi filmekből, anélkül
azonban, hogy ezáltal a művészi, avagy nyers anyagi érde-
kek a nemzetközi filmpiacon hátrányt szenvedtek volna,
sőt e körülmény csak előnyére szolgálhatott ezen filmek
elterjedésének.

Kézenfekvő, hogy az állami filmpropaganda irányítása
költségbe kerül s hogy ezt az államhatalomra hárítani
nem lehet, miután a költségek előteremtésének pénzügyi
nehézségei vannak. Mindent latolgatva azonban arra a meg-
győződésre kell jutnunk, hogy az állami mechanizmus a
maga mindenhatósága és sokrétősége mellett — anyagi
megerőltetés nélkül — önmagából is ki tudja és ki is kell,
hogy tudja termelni a propaganda anyagi eszközeit, ami
sokszorosán megtérül az elért anyagi és erkölcsi eredmé-
nyek révén.

Az eddigi praeventiv ellenőrzések további célkitűzése-
inek tervszerűségén keresztül, a bevételi lehetőségek kiak-
názásával, szinte észrevétlenül lehetne a nemzeti propaganda
filmalapot a szükséges nivóra felemelni. Elegendő erőforrás
birtokában pályázatokat kellene hirdetni olyan filmdarabokra,
amelyeken a magyar élet, a magyar levegő és a magyar
háttér kellően és helyesen van hangsúlyozva. Elvileg csak
olyan kész magyar filmnek kellene játszási engedélyt adni,
amelyik a fenti kívánalmaknak mindenképen megfelel s
amelyik felirataiban, sőt kísértőzenéjében is izzig-vérig
magyar.

A cél legjobban úgy volna elérhető, ha már a fel-
vételre kerülő kész téma képezné az alapját az előzetes
cenzurának. A kitűzött célt hathatósan csak így lehetne
elérni, s a hibaforrásokat csak ilyen módon lehetne meg-

szüntetni. A filmcenzura-bizottság ily módon céltudatos elő-
munkálatai révén minden állami anyagi hozzájárulás nélkül
is telíteni tudná a külföldre menő magyar filmeket magyar
levegővel, magyar étellel.

Különféle kedvezmények felajánlásával lehetőséget kel-
lene teremteni arra is, hogy a tökeerős külföldi vállalatok
az itteni kiváló terepviszonyok és magasképzettségű — mun-
kaalkalomra kiéhezett, kisigényű — magyar művészgárdának
igénybevételével eszközöljék felvételeiket. Világsikerrel fém-
jelzett magyar művészeinken és rendezőinken keresztiül módot
lehetne találni arra, hogy a külföldi vállalatok itt le is
telepedjenek.

A magyar tenger a Balaton, a Tihanyi félsziget, Margit-
sziget, Lillafüred, Hortobágy, Duna völgye Visegráddal, a
Mátra, Parád, Budapest fürdőváros, Ósbudavár, Halász-
bástya gyönyörűségeit propagandafilmekekkel kaleideszkópsze-
rűen kellene megcsillogtatni a külföldiek előtt. Ezen pro-
paganda eredményessége érdekében keresni kellene a ma-
gyar származású film-arrivékkal való lelkes és céltudatos
együttműködés lehetőségeit is.

Meggyőződésem, hogy odakint élő magyar hírességeink
megpihenni s sikereiket élvezni vállalataikkal — kedvező
invitálás esetében — szívesen hazajönnének. Talán nem
volna lehetetlen velük és általuk megteremteni a Balaton
partján pl. a Tihanyi félszigeten és környékén, Fonyódon
és Badacsonyan a »Magyar Hollywoodot«, melyre az óhazá-
nak is szüksége van.

Az újvilág Hollywoodját csak az újságírói elképzelés
túlszínes prizmáján keresztül ismerem, mindazonáltal hir-
detni merem, hogy a legszigorúbb nemzetközi kritika táv-
csövén is szemlélve a dolgokat, a Balaton úgy természeti
szépségei, valamint nagyon kedvező fekvésénél fogva pre-
destinálva van arra, hogy a környékén rekonstruáljuk a
magyar filmgyártás Mekkáját, melyet egyúttal legalább is
Kelet-Európa Hollywoodjává kellene kifejleszteni. A magyar
Hollywood az országnak és magyar fajiságunknak nemesfém
és gyémántmezője lenne, mely hivatva volna nemzeterősítő
feladatai mellett magasabbrendű céljaink kiküzdésénél is
segítségünkre lenni.

Végére nem lehet ernyedni közönnyel nézni és tűrni,
hogy magyar tárgyú és külföldön készült filmjeinken mint
hamisítják meg az itteni magyar viszonyokat. A sok kira-
gadott közül csak a »Gyurkovics lányok« »filmváltozatát«
említem, ahol a »gullascht« evő magyarságot nemzeti színű
szalagok, árvalányhaj és kondásszűrők jelképezik, míg a
magyar nagyasszony — a rendező elgondolása szerint —
selyem bunyevác kosztümben, pártával a fején, csizmával
a lábán kopasztja a csirkét a konyhában és pohár nélkül,
igen nagy gyakorlatra valló szakértelemmel, üvegből issza
a pezsgőt. A magyar szemlélő megmosolyogja e náivitást,
az idegen azonban ebből és a destruktív sajtó egyúthatható
munkájából alkot véleményt a magyarságról. Nem szabad
lekicsinyelnünk és egy bágyadt kézlegyintéssel elintéznünk
ezeket a sérelmeket, mert a filmek, nemzetközi relációkban is,
ma már oly hatalmas energiaforrást jelentenek, akár a
sajtó, avagy a rádió, sőt a propaganda szempontjából
még sokkal hatásosabbat és eredményeiben biztosabbat.

Megcsonkitottságunk és megnyomorításunk trianoni bék-
lyóit csak akkor tudjuk magunkról hamarosan lerázni, ha
nemcsak a már rendelkezésünkre álló, hanem az emberi
aggyal csak elképzelhető összes anyagi és erkölcsi erő-
tényezőket is pergőtűzként egyidőben és egyszerre állítjuk
irredenta céljaink szolgálatába. Ezen lelkes és megalkuvást
nem ismerő makacs akarásunk legeredményesebb és leg-
fürgébb tette serkentője a sok egyúthatható eszköz mellett
és velük együtt az igénytelen külsejű, de annál nagyobbra
hivatott és képesített celluloid-tekercs: a film.

Az V. osztályú magyar érdemkereszttel kitüntetett bajtársaink: 1. Vida István alhdgy. (Győr), 2. Cs. Tóth Sándor alhdgy. (Szombathely), 3. Magyar László alhdgy. (Fehérgyarmat), 4. Mihály Elek alhdgy. (Eger), 5. Baráth István alhdgy. (Marcali), 6. Sipos Antal alhdgy. (Hódmezővásárhely), 7. Illyés Mihály alhdgy. (Gödöllő), 8. Kovács Sándor II. alhdgy. (Nagybajom), 9. Varga István I. alhdgy. (Zalaegerszeg), 10. Mészáros Károly alhdgy. (Szeged), 11. Porumba József alhdgy. (Miskolc), 12. Kárász János th. (Debrecen), 13. Varga István IV. th. (Székesfehérvár), 14. Doba Mihály th. (Mezőtúr).

Esetek a jugoszláv csendőrség szolgálatából.

A jugoszláv csendőrség lapjában (Zandarmeriski Vesnik) olvassuk az alábbi eseteket, amelyek némi bepillantást engednek a jugoszláv csendőrség szolgálatába, de egyuttal tanulságul is szolgálhatnak nemcsak a jugoszláv csendőröknek, hanem nekünk is.

1927 május végén az iloki csendőrőrsön megjelent egy szerb földműves és azt jelentette, hogy a földje közelében a varjak sűrű tömege szorgoskodik egy ismeretlen férfi véres teteme körül.

A helyszíni szemle alkalmával kitűnt, hogy a hulla borzalmasan össze volt szurkálva és teljesen vérrel borítva. A kést meg is találták a közelében szalma alá rejtve, a bokrok közül pedig egy összeszaggatott véres ing került elő. Az összegyűlt falusiak közül senki sem ismerte sem az áldozatot, sem a talált tárgyakat.

A kiszállott bizottság elrendelte a hulla boncolását, amit a faluban hajtottak végre. Az egész falu népe összegyűlt ebből az alkalomból, amit a csendőrőrs parancsnoka Bácsics őrsvezető arra használt fel, hogy tovább nyomozzon. A talált inget úgy hajtotta össze, hogy a véres foltok nem látszottak rajta, csak a nyakon és a kézelőn szokásos cikornyás színes himzés; úgy mutogatta a falusiaknak.

— Vajjon kié ez az ing? — kérdezte csak úgy melleleg. Rögtön meg is kapta rá a választ.

Ez a Zsivkovics inge, aki a szomszédunknál szolgál, — mondta az egyik béresfiú.

— Hát ez a kés?

— Az is az övé. Sokszor láttam nála, mert együtt szoktunk legeltetni.

Ezzel meg is volt pecsételve Zsivkovics sorsa. Hónapig tartó hajsza után megkerült és elvette méltó büntetését. De sohasem került volna ing, ha az őrsparancsnok a véres inget mutogatta volna, mert a falusi irtózik minden vallomástól, aminek következtében törvény elé idézhetik. Ez esetben különben is elveszett volna minden nyom, mert az áldozatot nem ismerte senki, tehát nem lehetett a kilétéből következtetéseket levonni. Jellemző a balkáni viszonyokra, hogy maga a gyilkos sem ismerte az áldozatát. Találkozott a földeken egy idegennel, leszúrta és kirabolta. Azt sem tudhatta, hogy van-e pénz a szerencsétlennél. Ilyen gyilkosságot a vizsgálóbíró sem lett volna képes feltételezni, tehát nem lett volna semmi kiinduló pontja, hogy merre nyomozzon.

Zsivkovicsot 20 évi fegyházra ítélték.

*

A háború után, mint mindenütt, Horvátországban is felütötte a fejét a zshiványság. A főváros közvetlen közelében, a zágrábi hegységben is garázdálkodott a hirhedt »hajduk« Lovrekovics Vido, vagy »Vidancsek«, ahogyan a nép nevezte. 1920-ban bevette magát a kis Jeszenovac faluba és öt évig élt a nép nyakán és költségén, anélkül, hogy fel merték volna jelenteni, annyira féltek a különben igénytelen külsejű, de nagyerejű emberkétől és fenyegetéseitől. Mindenkit azzal biztatott, hogy felgyújtja a házát, ha nem fizeti, amit követel.

Egy meleg őszi délután Ladavac csendőrtizedes ment át a falun. Megpillantva a falu kis szatócsüzletét, eszébe jutott, hogy jó lesz cigarettát venni. Amint belépett a félhomályos boltba, feltűnt neki, hogy a boltos mennyire megijedt, a kezei is reszkettek, amint a kért cigarettát kiszámolta. Ladavac körülnézett. Egy alacsony hordón ismeretlen férfi ült, aki szemmeláthatólag igyekezett az arcát

elrejtetni előle. Villámgyorsan eszébe jutott, hogy ez csak a sokat keresett zshivány lehet. Elővette az ismétlőpisztolyát és rákiáltott az emberre: »Fel a kezekkel! Kifelé innen!«

A meglepett zshivány engedelmeskedett. Jámboran ballagott a csendőr előtt ki a faluból. Amint néptelen lett a vidék, a rabló hirtelen leült a földre. A tizedes nógatta, hogy keljen fel és végre vállon ragadta, hogy felrázza. A zshivány csak ezt várta. Elkapta a csendőr lábát és lerántotta magához a földre. A pisztoly elsült, a második lövésnél csütörtököt mondott, el kellett dobni. Most már csak az ököl maradt az élet-halál harcban. Lovrekovics a csendőrré vetette magát és arra törekedett, hogy nagy kezeivel a torkához férjen. Ladavac csendőr alig volt képes a támadásokat kivédeni, de nem vesztette el lélekjelenlétét. Dula-kodás közben körülnézett. Láta, hogy a falusiak összeszaladtak a közeli fák alatt és onnan nézik a harcot. Tudta, hogy rájuk nem számíthat. Érezte, hogy ellenfele erősebb, végre is ő fog kifáradni a védekezésben. Hirtelen abbahagyta a védekezést és engedte, hogy a zshivány mindkét kezével a torkát megragadja. Ezalatt nyugodtan a szuronya után nyúlhatott. Szerencséje volt, mert a szurony rögtön a kezeügyébe került. A következő pillanatban bele-dőfte ellenfele lágyékába.

Már-már megfulladt, amikor a torkát görcsösen szorongató kezek ellankadtak. Ledobta magáról a zshiványt, bekötözte sebeit, kocsit hozatott és bekísérte a zágrábi kórházba, ahol az két nap múlva meghalt.

*

1927 novemberében több halálraitélt várt a bihácsi börtönben a kivégzésre. Az előkészületek hosszabb időt vettek igénybe s ezalatt az egyik elítélt, Karanovics Mile, rábeszélte társait a szökésre, melyet egy rendkívül viharos és sötét éjszakán végre is hajtottak. Kibontották az árnyékszéket a lépcsőháztól elválasztó vékony falat, kibújtak a lyukon a lépcsőkre, lementek a földszintre és meglapultak egy sötét helyen a főajtó közelében. Tudták, hogy éjfélkor kimegy az őrsparancsnok az őrszemeket ellenőrizni. Az őrsparancsnok tényleg kiment az udvarra és nyitva hagyta maga után az ajtót. A szökevények kijutottak az udvarra és bebújtak az ajtó mellett álló faházikóba, ahol 2 puskát találtak a hozzávaló tölténnyel. Amint az őrsparancsnok ismét az ajtóhoz közeledett, rálöttek, de nem találták el. Az őrsparancsnok berohant a házba, bezárta maga után az ajtót és nem engedte ki az őrséget, nehogy a sötétben lelőjék őket, amint a kivilágított folyosóra lépnek.

A külső őrs a lövés zajára a kapuhoz sietett és be-

1885-ben a budapesti országos kiállítás alkalmával tündéri utat tettem Magyarországon. Minket, vagy 40 franciát vendégül látott a magyar nép s bennünk egész Franciaországot éltette és ünnepelte. Számomra ez felejtethetetlen emlék. Csak le kell húnynom szememet, hogy újra lássam a kivilágított városokat, a hatalmas termeket, ahol a tokaji borral telt poharakat a mi tiszteletünkre emelték fel s a Marseillest és a Rákóczi-indulót a mi tiszteletünkre húzták a cigányok zúgó hegedűiken. Magyarország ekkor rendkívül nagylelkűen és nemesen viselkedett: kezét nyújtotta a legyőzötteknek. Bizonyos, hogy vereségünk után is akadtak derék barátaink. De az 1870-es gyászos háború után Franciaország ekkor először érezte, hogy egy nemzet, egy egész nemzet nagy rokonszenvvel fordul feléje.

(FRANCOIS COPPÉE, 1842—1908.)

A miskolci 1. gy. alosztály legénysége *Bárdiő Mihály* százados vezetése alatt 3 hetes síkiképzésben részesült. Képünk a Kerekhegy lejtőin való leereszkedést ábrázolja.

nézett a figyelőablakon, hogy mi történik odabenn az udvaron. A gonosztevők erre is számítottak. Ott állottak a figyelőablaknál és azon keresztül lelőtték a külső őrt. Ettől is elvették a puskát és a töltényeket és eltűntek a sötét-ségben. Reggelig persze nyomuk veszett.

Minden valószínűség mellett szólt, hogy a gonosztevők átmentek a közeli határon horvát területre és elbújtak a Pljesevica planina rengetegeibe. Annak dacára értesítették az illető helységek csendőröseit is, ahová a gonosztevők illetékesek voltak. Ez az elővigyázati intézkedés be is vált. A gonosztevők a valószínű nyugati iránnyal éppen ellenkezőleg keletnek fordultak és fél Bosznián át vándoroltak Szanszki moszt felé, ahová egyikük illetékes volt. Útközben eleinte alig mutatkoztak, de már harmadnapra kirabol-tak egy tanítót és elvették tőle vadászpuskáját, töltényekkel együtt. Erre a hírre a szanszkimoszti csendőröstől úgy indult ki két járőr, hogy a gonosztevőket közre kerítették. Ámbár tudták, hogy azok fel vannak fegyverezve, a csendőrök mégsem jártak el a kellő elővigyázattal.

Az egyik járőr már messziről hallotta hangosan beszélni és ennél fogva békés vásárosoknak tartotta a csoportot, mert egy közeli helységben éppen vásár volt. Ellenben a gonosztevők rögtön felismerték a helyzetet és tüzelni kezdtek. Két csendőr elesett, kettő azonban fedezéket keresett és élénk tüzeléssel sikerült nekik a gonosztevőket visszatartani attól, hogy az elesetteket legyilkolják és fegyvereiket elrabolják, míg végre a másik csendőrrjárőr is megjelent és végét vetette a harcnak.

Ez az eset különösen tanulságos, mert több csendőrnek és börtönőrnek az életébe került, pedig helyes magatartással és elővigyázatossággal mindezt meg lehetett volna akadályozni.

Az akohol romboló hatásáról.

Irta: TÓTH SÁNDOR I. őrmester (Felsőtárkány).

Rövid cikkem megírására nem azért szántam magamat rá, hogy amugy is ismert dolgokat megismételjek, hanem azért, mert a lapunkban olvasott több szomorú eset hatása alatt magát a témát szeretném ébren tartani.

Azok, akik az alkoholkérdéssel foglalkoznak, legtöbbször és legelőször azzal az ellenvetéssel találkoznak, hogy Európa kulturnépei a legrégibb idők óta ismerik a szeszes italokat. A szentírás nem idegenkedik ugyan a bortól, de azért Bölcs Salamon példabeszédei számos helyen óva intenek a pohárban csillogó bor veszélyeitől és az evangeliumok is az ember szívére kötik a józan életet. Sőt Mózes törvényei legszigorubbak a szesz ellen, mert azt rendelik, hogy bortól, minden erős italtól, sőt még a szőlőgyümölcstől is tartózkodj, ha a veszélyektől magadat meg akarod óvni és a boldogulásodat el akarod érni.

Amióta az Amerikából áthozott burgonyából nálunk is megtanulták az olcsó szeszt előállítani, a társadalomnak is könnyebb alkalmat nyújtottak a szeszes ital fogyasztására, annál is inkább, mert általános felfogás az alkoholról, hogy erőt ad és a táplálékot nagyban pótolja. Még most is akadnak megrögzött alkoholisták, akik emiatt az alkoholt nélkülözhetetlennek tartják. Manapság pedig a számtalan kocsmá, vendéglő, a nagy alkoholtőke által nyitott elegáns szállodák hirdetésekkel, plakátokkal, reklámokkal csábítják a józanéletű embereket az alkoholfogyasztásra. Ami pedig az alkoholnak tápszerpótló szerepét illeti, azt bizony csalásnak és hazugságnak kell mondanunk. Mert eltekintve

attól, hogy mi a gabonaneműeket, burgonyát vagy gyümölcs-féléket, vagyis a nélkülözhetetlen és természetes tápszereket nagy tápértékvesztéssel és megdrágulással alakítjuk át sörre vagy pálinkává, az ezáltal a szervezetbe bevitt anyagok mérgező voltuknál fogva a táplálkozásra alkalmatlanok. Ami pedig az alkoholnak orvosság gyanánt való nyújtását illeti, bizzuk azt az orvost, ki azt lelkiismerete szerint a betegnek szigorúan körülírt adagban fogja adni. Egyébként is én itt az alkoholról csak mint élvezeti cikkről és nem mint orvosságról beszélek, mint élvezeti cikk pedig kétségtelenül felesleges úgy az életfentartásra, mint az egészségre.

Az alkohol hatása a testi munkára sem kedvező. Ismerjük azon fontos törvényt, hogy a gyenge ingerek egy bizonyos fokig a működést fokozzák, erősebbek bénítják és megerősebbek megsemmisítik. Ezt az alkohol ingere is teljesen igazolja. Ugy a laboratóriumokban, mint a természetben végzett kísérletek, ugyisintén a gyakorlati élet észleletei és tapasztalatai egyaránt tanúsítják, hogy az alkohol úgy hat, mint az ostorcsapás, mely rövid ideig növekvő, de azután annál gyorsabban fogyó munkát eredményez, úgy hogy csak valamivel huzamosabb munkánál a teljesítmény csökkenése állandó jelenség. Érvényes ez úgy a testi, mint a szellemi munkára. Ha embernél testi (fizikai) vagy szellemi munkáról beszélünk, mindig szem előtt kell tartanunk, hogy e kettőt élesen egymástól elhatárolni nem lehet. A legegyszerűbb és legalantasabb, tulnyomólag izommunka is egyszersmint szellemi közreműködéssel jár, ami már abból is kitűnik, hogy a munka helyes végzéséhez figyelem szükséges és viszont a legmagasabb szellemi munka is izmok hozzájárulását igényli, mert mind a két munka az agyból indul ki. Fentiekre példa az alábbi eset:

Egy nagyobb számú munkáscsoportot, kik egyforma viszonyok között éltek, egyenlő számú férfiakból álló alkoholos és nemalkoholos csoportra osztattak fel. Feladatuk volt bizonyos munkát végezni, melyért külön fizetést kaptak. Az alkoholos csoport, mely korlátlanul ihatott sört, eleinte egy-két órán át tulszárnyalta a másikat. De a sörivők csakhamar kezdtek ellankadni és a nap elteltével minden erőlködésük dacára messze elmaradtak a nemalkoholos csoporttól. Miután ez pár napig így folytatódott, az alkoholos csoport átkérezkedett a nemalkoholos csoporthoz, hogy több pénzt kereshessen. Erre, hogy a kísérlet teljes beigazolást nyerjen, a két csoportot egymással felcserélték: az alkoholos csoport lett nemalkoholossá és fordítva. Az eredmény ugyanaz volt: az alkoholos csoport eleinte tuttett a másikon, de a nap elteltével menthetetlenül elmaradtak.

Már a mérsékelt alkoholmenyiségek is — felismerhetetlenül — kifejtik kedvezőtlen hatásukat. Szesztes italok élvezete úgy a nagyobb meneteknél, mint a gyakorlatoknál és egyéb fárasztóbb működéseknél mindannyiszor csakis káros hatással van; az emberek ellenállóképessége minden tekintetben hanyatlik, azok gyorsan elernyednek, kimerülnek és semmire sem használhatók. A napszúrásos guta előjelei is legnagyobbbrészt csakis olyan egyéneknél mutatkoznak, akik szesztes italokkal élnek. Mennyivel inkább van kárára tehát az alkohol — még mérsékelt élvezete is — a hosszabb kitartást, erőmegfeszítést, valamint nagyobb szellemi munkát igénylő csendőri szolgálatnak.

Azon nemzetek sportja jutott igazán csodálatos magasságra, melyeknél korán kifejlődött az a helyes elv, hogy csak a józan életmód képesíti még a gyengébb szervezetet is nagy erő kifejtésre. Így látjuk, hogy az amszterdami olimpiászon az angol és amerikai ifjuság, noha korántsem erősebb szervezetű és testalkatú a magyar ifjakkal, mégis bámulatos eredményeket tudott produkálni. Mig nálunk csak elvétve akad versenyző, aki teljesen és megbízhatóan alá-

vetné magát a szigorú tréning szabályainak, addig egy közepes amerikai versenyző sem mulasztja el azok szigorú betartását. Nálunk is azon ifjak érték el a sport terén az amerikaiakat és angolokat megközelítő eredményeket, kik, ha nem is pontosan előírás szerint éltek, de legalább igyekeztek józan életmódot folytatni és sohasem éltek vissza az alkohollal. Volt alkalmunk meggyőződni arról, hogy kiváló erőket, nagy reményekre jogosító atlétákat fosztott meg az alkohol, a rendetlen életmód a tartós siker dicsőségétől. Tehát eszerint határozottan állíthatjuk, hogy az alkohol káros következménye — ha pillanatnyilag észlelik is versenyzőink üdítő, erősítő hatását — sohasem marad el.

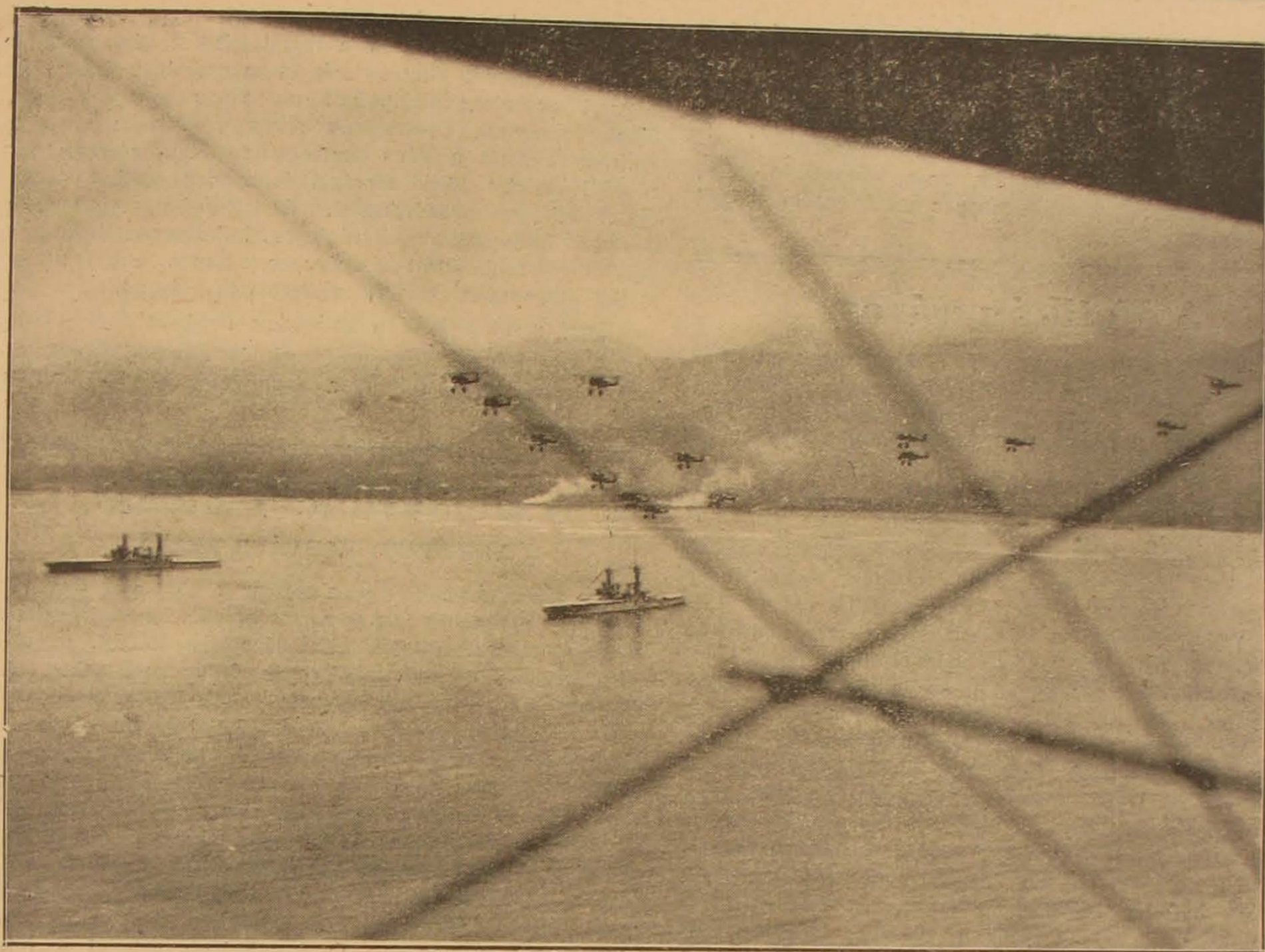
Az alkohol hatása ugyanilyen a szellemi munkára is. Ami a magasabb érzékszerveket illeti (látás, hallás), 3—4 dl. közepes erősségű bor azok élességét észrevehetőleg fokozza ugyan, de egyszersmind a leggyengébb fény és hang-ingerek közli megkülönböztetést csökkenti. Épp úgy gyengíti a szemmérték szabátosságát. A felfokozó hatás 10 perc múlva kezdődik, 3 perc múlva eléri a tetőfokát és 1 óra alatt elmúlik. A felfogási, valamint a megjegyzési képesség 3 dl. borra szintén alászáll. Ami az észbentartást illeti, rokonhangzású szavak, tehát a fölületes társítás előmozdittatik, de a rokonesszmék és így éppen az értékesebb társítás, mire a szellemi munkásnak szüksége van, az csökken. Figyelemösszpontosításra vonatkozólag 2 dl. bor elfogyasztása után egy olyan egyénnél, kinek a feladata az olvasás, fejszámolás és írás, a következő eredményt érték el: Az illető élénkebb, vállalkozóbb szellemű és beszédben, valamint cselekvésben szabadabb lett. Gyorsabban olvasott, szebb hangsúlyozással, könnyebb számműveleteket rövidebb idő alatt végzett el és képzetekben gazdagabb nyelven beszélt, mint józan állapotban. Írása ellenben a részarányosságot és csint nélkülözte. A nehezebb számfejtéseket hibásan végezte, mert hiányzott nála a meggondoltság. Egyáltalában nem jutott eszébe utána számolni, amit józan állapotban sohasem mulasztott volna el. A könyv nélkül való tanulás megnehezített volt, nem vette észre, ha rokonhangzású szavak felcserélésével értelmetlenséget mondott. A gondolkodás kevésbé éles és lassított, mi abban is mutatkozott, hogy nem tudta elmondani a csendesen magában elolvasott szöveg tartalmát, míg a hangosan olvasottnak értelmét helyesen elmondta.

Írók, költők, természetbuvárok egyaránt kijelentik, hogy a munka alatt kerülnek az alkoholt, mert a legcsekélyebb bormennyiség a teremtő képzeletet és az alkotó gondolatot elüzi.

A feltaláló eszmék keletkezésére vonatkozólag egy feltaláló zseni, az amerikai Edison azt mondta, ő semminemű szesztes italt nem iszik és azt találja, hogy alkohollal, elbutított aggyal nem produkálhat semmit. Ez nem zárja ki

Az elkövetkezendő tragédia egyik forrása az ezer éven át megoldatlan, mert megoldhatatlan nemzetiségi kérdés. De az előbb-utóbb elkövetkezendő háború nemcsak Magyarország tragédiája, de világtragédia lesz. Akármelyik fél győz, egyik sem lel megnyugvást. A győzők áldozata nagyobb lesz az eredmény értékénél, a legyőzöttek veszteségei pedig súlyosabbak lesznek, mint amit a leghivatásosabb pesszimizmus elgondolhatott. És, sajnos, az eljövendő véres világ-zivatarnak még azt a mindennél értékesebb, sőt mondjuk ki: minden veszteségért, minden csapásért kárpótló eredményét sem remélhetjük, hogy az utolsó háború lett legyen. Az örök béke: utópia, mely egyet jelentene azzal az utópiával, hogy az ember tökéletes legyen.

Kossuth Lajos.

Angol repülőrajok légi gyakorlata a honolului öböl felett.

azt, hogy alkoholhatás alatt is lehet szellemileg dolgozni, de ugyanazon egyén kiválóbbat birna teremteni és huza-mosabban tud dolgozni alkohol nélkül. Az alkoholizált egyén ítélőképessége gyengült anélkül, hogy azt észrevenné, azért nem is alkalmas arra, hogy az ilyen hatás alatt végzett munkáját kellőképp megbírálja. Ő azon hiszemben van, hogy a végzett testi vagy szellemi munka kiválóbb a józan állapotban végzett munkánál, vagy legalább nem sejtí, hogy gyengébb a teljesítménye.

Figyelemreméltó az alkohol szerepe az öngyilkosságok eseteiben is. Már az ittas állapot egymagában, a szűkölködés érzete, a tulzott képzelet vagy az azt követő lehangoltság, ijesztő érzéki csalódások öngyilkossághoz vezethetnek. Ugyanezt eredményezheti az alkoholos buskomorság vagy egyéb alkoholokozta elmezavar, végül az alkoholisták életuntsága, mely a testi, vagyoni és erkölcsi tönkremenés következtében vesz erőt rajtuk. Ehhez járul az ivó állhatatlansága és erélytelensége, melyet valamely önhibájából vagy hibáján kívül történt szerencsétlenség a kétségbeesésig fokozhat, vagy egy veszekedés, bosszankodás, családi perpatvar, mely végleg megérleli az elhatározást és ösztökéli a végrehajtást. Semmi esetre sem szabad ily bonyolult jelenségnél, minő az öngyilkosság, csak egyetlenegy indokot felvenni, de mindenesetre ezek közt az alkoholizmusnak nagy jelentőséget kell tulajdonítanunk. Ha szem előtt tartjuk, hogy az öngyilkosságoknak kétharmadrészét alkoholhatás alatt követik el, egyharmada pedig elmezavarra vezetendő vissza és az elmezavart is a mértéktelen alkohol idézi elő, akkor bátran mondhatjuk, hogy az alkohol az öngyilkosságok melegágya.

Ha felismertük az alkohol káros hatását az egyén egészségére, teljesítőképességére és élettartamára, a család békéjére és az utódok testi és szellemi épségére, valamint a vagyonosodásra, hogy az továbbá a bünözést előmozdítja, akkor már nincs is több indokra szükség, hogy miért kell attól éppen nekünk, csendőröknek minden más embernél szigorubbán tartózkodnunk.

A m. kir. csendőrség a legjobb és legszebb intézmények egyike, melynek tagjai erkölcsileg és szellemileg magasabban kell hogy álljanak, mint az átlagemberek; a magunk tartózkodásával a polgári társadalomnak jó példát adjunk. De mértékletességgel az alkohol ellen nem lehet küzdeni, hiszen a mértékletességet minden időben hirdették és még az erős ivó is szereti magát mértékletesnek mondani. De mikép is lehetne a mértékletesség határát megállapítani? Mert nemcsak egyéenként különböző az alkoholmennyiség, mely azonnal szembeszökően mutatja káros hatását, hanem ha azt azonnal kimutatni is bírók, nincs biztosíték arra, hogy ez idővel nem összegeződik és hogy a mértékletes ivásból nem lesz-e idővel kifejezetten mértéktelen. De ha mégis lennének olyanok, akik az alkoholról teljesen nem tudnának leszokni, azoknál az alkoholt ha nem is egészben, de legalább részben pótolhatja a kellemes közérzet keltésére alkalmas és kevésbé ártalmas kávé, tea vagy a szénsavas vizek, gyümölcsnedvek és effélék.

Üdülésül és szórakozásul pedig szolgáljanak a szabad természet szépségei, népszerű tudományos előadások és művészeti gyönyörök, színház, mozgósínház, hangversenyek, torna, alkoholmentes otthonok stb., melyeknek a nép számára való könnyebb hozzáférhetőségéről a társadalomnak

és a polgári jólétét szem előtt tartó államnak egyaránt kell gondoskodniok.

Ha a szeszes italokat egyszer s mindenkor megvetjük és követni fogjuk e tekintetben az Egyesült Államok és Finnország példáját, akkor a magunk egyéni érdekeinek szolgálata mellett azt is elősegítjük, hogy nemzetünk erőssé és megdönthetetlenné, kirabolt magyar hazánk pedig naggyá és hatalmassá váljék.

A Vatikán város.

La citta del Vaticano (la csittá = város) cím alatt újból megalakult a római Pápa világi birodalma. Az egész világ közvéleménye ezzel a történelmi jelentőségű eseménnyel foglalkozik. A napilapok bőven hozzák a híreket arról, hogy hogyan történt, azt tehát nem szükséges ismételni, de hogy mi ennek az eseménynek a jelentősége, azt röviden meg fogjuk mondani.

Legjobban úgy értjük meg a mostani olasz kormány korszakot alkotó cselekedetét, ha egy pillantást vetünk Itália történelmére. A monda szerint Nagy-Konstantin bizanci császár a VIII. században a Pápának ajándékozta Rómát és környékét, sőt némelyek szerint egész Itáliát. Annyi tény, hogy a középkorban már fennállott az Egyházi-Állam Itáliában, melynek feje a római Pápa volt. Amikor a múlt század közepén az olaszokban felébredt a nemzeti gondolat és Viktor Emánuel egyesülésre hívta fel a sok kis államra szakadt Olaszországot, az egyesülés egyetlen akadály a Egyházi-Állam volt, melyet francia rendes csapatok védtek, míg 1870-ben végre annak is ütött az órája. A német-francia háború arra kényszerítette Franciaországot, hogy csapatait haza hívja, mire az olaszok bevonultak az Egyházi-Államba és kikiáltották az egységes Olaszországot. Erre a Pápa 1870 november 1-én kelt bullájával átokkal sújtotta mindazokat, akik az Egyházi-Állam annektálásához segédkezet nyújtottak.

Az olasz kormány 1871-ben azzal válaszolt, hogy felajánlotta a Pápának a Vatikánt, a Lateránt és Castel Gandolfo kastélyt mint világi birtokot és azonkívül 3¹/₄ millió lira apanázst. A Pápa visszautasította ezt az ajánlatot és mostanáig a Péter-fillérekben él.

Mussolini olasz államvezér a 6 év óta eredményesen végzett nagytakarítás és az olasz fasisztaállam immár megdönthetetlen felépítése után elérkezett a vajudó sebhely orvoslásához is, amely Itália szép testén immár közel 60 év óta éktelenkedett. Államférfiúi bölcsességének sikerült hidat verni a Quirinál és a Vatikán között tátongó szakadékon, vagyis kibékíteni a Pápát az olasz király és állammal.

Ebből az alkalomból a Szentszék és az olasz állam között szerződés jött létre. A szerződés elismeri a Szentszéknek a Vatikán fölötti teljes tulajdonjogát, kizárólagos és abszolút hatalmát és szuverén törvényadási jogát és megteremti a Vatikán-várost, melynek területén joghatósága egyedül a Szentszéknek van. A Vatikán-városnak határait szintén a szerződés határozza meg. A városnak külön pályaudvara lesz és külön összeköttetése más államokkal; külön táviró, távbeszélő, rádió és postaszolgálata. A szerződés elismeri a Szentszéknek a diplomáciai képviselőhöz való jogát, minek folytán az olasz kormány és a Vatikán egymáshoz nagykövetet, illetőleg nunciust küldenek. A Vatikán-város területén a jövőben netalán elkövetett bűncselekmények büntetéséről a Szentszék kérésére Olaszország gondoskodik; a tetteseket átadják az olasz hatóságoknak. Végül a Szentszék kijelenti, hogy távöltartja magát a más államok közötti nézetkülönbségektől, az ily ügyekben tartandó nemzetközi kongresszusoktól, hacsak a konfliktusban álló felek nem kérik közbelépését. Ennek folytán a Vatikán-város minden

körülmények között sérthetetlen semleges területnek tekintendő. Ezután a Szentszék a római kérdést véglegesen és visszavonhatatlanul elintézettné és megszüntnek jelenti ki, elismeri az olasz királyságot a Savoya dinasztia alatt, Róma fővárossal, Olaszország pedig elismeri a Citta di Vaticano államát a Pápa szuverénitása alatt, érvényteleníti az 1871 március 13-iki törvényt és minden ezzel a szerződéssel ellenkező rendelkezést. Az 1870-iki eseményekből származó pénzügyi ügyek végleges elintézésére Olaszország folyósít 750 millió lirát készpénzben, valamint átad 1 milliárd értékű állampapírt, amelyet a Szentszék elfogad.

Ezzel szent a béke a katolikus világban!

A kibékülés kezdeményezésének és végrehajtásának érdeme kizárólag Mussolinit, a nagy olasz államférfit illeti meg.

A demarkáció hiénái.

Írta: PÉCHY-HORVÁTH REZSŐ.

Az 1918. esztendő novemberében a Dunántul déli vármegyéibe bevonultak a szerb csapatok. Ez a bevonulás lassan, óvatosan, roppant elővigyázatosan történt, mert — noha idehaza a karhatalmi erők felbomlása akkor már általános volt — a szerbek nem voltak benne bizonyosak, hogy a nagy halotti csend nem taktika-e, aminek következtében aztán egyszer csak véres és végzetes meglepetésben lehet részük. A szerbek előrenyomulása tulajdonképpen azért történt, hogy a Dunántul déli részein megszállják azt a demarkációs vonalat, amelyet nekik a fegyverszüneti megállapodások kijelöltek. A derék rációk azonban ezt a pontos kijelölést nyilvánvalóan »félreértették«, amennyiben jóval beljebb jöttek Magyarország földjén, mint amire jogosítva voltak. Somogyban és Baranyában például a nekik stratégiai okokból szükséges Pécs-Barcs-Gyékényes közötti vasutvonalnál jóval északabbra vonultak, úgy, hogy például Somogyban majdnem Kaposvár határáig, Baranyában pedig a Bükkösd-Jakabhegy-Árpádtető-Bátaszék vonalig nyomultak előre, miáltal nemcsak az említett vasutvonal, hanem a Dombóvár-Pécsi fővonal egy részét, a Dombóvár-Bátaszéki vonal kis szakaszát és a Pécs-Bátaszéki vicinális egész vonalát az uralmuk alá vonták.

A szerbek megszállta baranyai területrészek és a meg nem szállott vidékek között eleinte zavartalanul folyt a közlekedés, a vasut- és a postaforgalom. Az utasoktól a szerb hatóságok semmiféle igazolványt nem kértek. Bárki be- vagy kiutazhatott a megszállott részekre vagy onnét az országba. Az utazóközönség ellenőrzése mindössze abból állott, hogy a demarkációs vonalon lévő vasutállomáson szolgálatot teljesítő szerb katonaság vagy csendőrség a vonatok befutása után a közegeivel végigjáratta a kocsikat s ezekben az utasokat futólag szemügyre vették. Karácsony táján azonban — minthogy Magyarországról nagyszámu leszerelt katona özönlött Baranyába és Pécsre, illetőségi helyére — egyszerre lezárták a demarkációs vonalat, amelyen aztán »lélek az ajtón se be, se ki«, mint Arany János mondja. Ettől kezdve csupán utlevél-jellegű fényképes igazolványokkal lehetett átlépni a demarkációs vonalat, de csakis az erre kijelölt pontokon, amelyek tulnyomórészt a vasuti állomások voltak.

Természetesen nem mindenkinek volt módjában ilyen igazolványt szerezni. Vagy a pénzhiány vagy az, hogy egyesek a szerbek előtt teljesen megbizhatatlanokként voltak nyilvántartva, volt az oka, hogy sok-sok magyar állampolgárnak sohasem engedték meg, hogy ilyen szabályszerű igazolvánnyal átlépje a határt és a meg nem szállott országrészekbe utazzék, rokoni látogatás vagy valamiféle fontos ügy elintézése céljából. Nekik mindenki gyanus volt,

aki átment a demarkáción, hát még az, aki onnét érkezett. Minden ilyenben legalább is kémet, de okvetlenül polgári ruhába rejtőzködött magyar tisztet gyanítottak.

Mivel nagyon sok baranyai lakosnak életbevágóan fontos ügyei voltak túl a demarkáción, nagyon természetesen minden módot megragadtak, hogy átjussanak a »határon« és Magyarországra kerüljenek. Ezek a módok nem mindig voltak veszélytelenek és könnyűek. A demarkációs vonal mentén élők közül a hitványabb lelkületű emberek nem egyszer csalták törbe a magukat és sorsukat rájuk bizó utasokat és előre értesítvén a szerb határőröket, a bizalommal rájuk támaszkodókat kifosztották. De egyáltalában nem volt ritka az a szörnyűség sem, hogy valahol a mecseki rengetegek mélyén, ahol napi járásra sem akadhat a gyalogjáró élő emberre, a nagyobb pénzösszeget vagy értéktárgyakat vivő utast agyonverték vagy lelőtték. A szerencsétlent azután kirabolták, a holttestet pedig az erdők mélyén elásták.

A demarkációs vonal mentén túl is, innen is minden községben vagy pusztán voltak vakmerő emberek, akik át-szökni óhajtó emberek átvezetésével foglalkoztak. Ezeknek megszabott áraik voltak már, ami az utas ruházata és foglalkozása, esetleg az átcsempészni óhajtott holmi értékes volta szerint volt nagyobb vagy kisebb. Egyszerűbben vagy szegényesebben öltözött városi emberektől, iparossegédektől, parasztembereként kevesebbet kértek, jólöltözött, jómódúnak látszó városiaktól viszont többet.

Ezek a vezetők, akik jól megkérték a fáradozásuk ellenértékét, csak a legritkább esetekben voltak teljesen megbízhatók. Ők maguk csak ritkán bántották az átvezetni elvállalt idegent, de akárhányszor megtörtént, hogy az alku után nyomban értesítették a szerb őrszemeket és aztán az áldozatot egyenesen ezeknek karjai közé vitték; vagy pedig »véletlenül« odavezették az utast, ahol a határőrök állandóan tanyáztak s az ilyen »véletlen« következtében a szerencsétlen utas, aki vakon megbizott a »becsületesszemű«, kipróbált, hűséges vezetőben, összes értéktárgyai és többnyire minden jobb ruhájának elvesztése árán jöhetett rá arra a szomorú igazságra, hogy nem minden ember becsületes, aki annak látszik.

A demarkációs vonalnak ezek a veszedelmes bestiái, ezek a nyomorult hiénái sok embert, sok egzisztenciát tettek tönkre embertelen árulásaikkal. Nem egy eset történt, hogy valaki, akit a szerbek érdeklődésükkel állandóan »kitüntettek«, jobbnak látta elmenekülni s eladván összes értékeit — ami sokszor ingatlanokból állt — egy »megbízható« vezetővel nekiindult a demarkációnak. A hitvány vezető aztán — mert informálva volt az utasánál lévő értékekről — nyomban a legelső szerb határőrség karjaiba futott az utassal... A többi aztán már fölösleges elmondani...

A szerb határőrök a legtöbbször azzal hálálták meg a szerencsétlen kifosztott és tönkretett embereknek, hogy vagyont kitevő zsákmányt kereshettek rajtuk, hogy puskatussal, bottal vagy korbáccsal félig agyonverték, aztán félig meztelenül kergették vissza őket a határ mögé. Az így elcsépezt embereknek nemegynéhányan belehalt a kapott szörnyű ütlegekbe vagy — a jobbik esetben — évtizedekig tartó betegségeket szereztek a verés következményeként.

A demarkációs vonalon egyébként vigan folyt a csempészség is. Hivatásos és alkalmi csempészek — *svercelőknek* nevezték őket — jártak át a demarkáción ide-oda. Egyik területről valutákat, felülbélyegzett papírpénzeket, élelmiszereket, stb. csempészték, mert a másik területen zsiros hasznót lehetett keresni rajtuk; a másik területről viszont szöveteket, cipőket, terményeket, déligyümölcsöket, könyveket, ujságokat, stb. csempészték át, csupa olyan holmit, amit ott nem lehetett kapni és amiért a csempészt arannyal jutalmazták. A »svercelők« néha vezetővel keltek át a demarkáción, de többnyire egyedül vagy pedig egy csoport-

ban, néha azonban szerb katonák vezették át őket, fegyveresen és hivatalosan, persze bizonyos százaléknyi haszonrészesedés ellenében.

A szerb katonák és csendőrök különben is állandóan foglalkoztak a demarkációs vonalon átjutni akarók kalauzálásával. Az ő feladatuk magától értetődően az lett volna, hogy az igazolvány nélküli határátlépőket meglessék és lefűleljék, ezzel szemben azonban jó pénzért bárkit átengedtek a demarkáción, sőt az ő területiükről még át is vezették az utast és udvariasan elkalauzolták a magyar őrszemek közvetlen közelébe. Mert a baksis végleg és eredményesen háttérbe szorít és elhallgattat minden egyebet: erkölcsöt, becsületet, lelkiismeretet, hazafias érzést, kötelességet, esküt, tépelődést, mérlegelést, mindent.

E sorok írója is számtalan esetben ment át a baranyai demarkációs vonalon vagy pedig Bátaszék mellett, Laivir és Mórág között, mindenkor egy-egy szerb csendőraltszót biztos kalauzolása mellett.

De a szerb csendőrök nemcsak utasok átvezetésével foglalkoztak, hanem kocsik és állatok átengedésével is. Különösen jellemző és érdekes volt, ahogyan a lovakat segítették át a demarkáción. Valaki például néhány lovat át akart hajtani Magyarországra. Elment a csendőrök őrsparancsnokához és formálisan megalkudott vele az átcsempészség darabonkénti árában. Abban az időben, amelyről írok, 1000 korona volt egy-egy ló átcsempészési tarifája, ennek fejében azonban a szerb csendőrök tartoztak biztonságos helyig vezetni a lovakat, amelyekért a pénzt is csak a csempészség sikeres befejezése után, magyar területen kapták meg. Az ilyen átcsempészség ekként történt: A lovak libasorban indultak neki a demarkációnak. Az elsőként ültek a csendőr és a kupec, az utolsó lovon megint egy csendőr. A menet gondosan kikerülte a lakott helyeket és a magyar őrszemeket és messzire ezektől, már magyar területen állt meg. Ekkor leszámolták a csempészésért járó jutalmat a szerb csendőröknek s a lovakat elhajtották, a csendőrök pedig szépen visszasétáltak — a magyar őrszemek kikerülésével — a demarkációs vonalon túlra. Bizony óvakodniok kellett a magyar posztoktól, mert ezek mindig lelkiismeretesen fogták fel a szolgálatukat és ha megfoghattak egy-egy szerb csendőrt az ő területükön, bizony letartóztatták és beszállították az illetékes parancsnokságuknak.

A szerb katonák demarkációtúli szabad mozgása azonban némely helyen nem volt tilos. Például a Pécs közelében lévő Jakabhegyen, amelynek csucsán, egy gyönyörű fensíkon ment végig a demarkációs vonal, a magyar területre eső erdészlakban, amely egyuttal vendéglő is, nagyon gyakran idogáltak a közelben állomásozó szerb határőrök. Ezek, ha megszomjaztak, az erdészlakba ballagtak pár pohár borocskára s aztán a közben szintén betérő magyar őrszemek nem bántották őket, sőt akárhányszor melléjük is telepedtek...

Végül meg kell még emlékezni a szomorú idők demarkációs hiénáiról is. Ezek facér iparossegédek, dolgozni nem akaró leszerelt katonák és egyéb kétes egzisztenciák voltak, amelyek abban az időben valósággal hemzsegték az országban. Ezek üzletszerűen vállalkoztak leveleknek, csomagoknak, okmányoknak és készpénznek a demarkáción túlra való szállításával. Ez a teljesítmény természetesen eszük ágában sem volt. A megbízást csak azért vállalták, hogy a rájuk bízott tárgyakat és a készpénzt maguknak tarthassák meg. A határon át sem mentek, sőt tulajdonképpen el sem indultak a Mecsek rengetegeiben vezető rejtekutakra. Pár nappal a megbízatás után egyszerűen eljöttek otthoni rejtekükből. Szörnyen megviselt állapotban, elgyötörten, megtépett ruhákban, ütlegek kék foltjaival... És rémes mesét találtak fel a szerb csendőrök éjjeli orvtámadásáról, amely az ő szörnyű megveretésükkel végződött...

Persze, mindebből egyetlen szó sem volt igaz. Senki sem támadta és verte meg őket. A másoktól eltulajdonított értékekből éltek, tartották fenn magukat és éltek könnyelmű, gondtalan életüket... Dolgozni nem akartak, hát így tettek szert állandóan pénzre.

Ma akárhányat ismerek ezek közül, akinek szép háza, szőleje, vagyona van. Pedig annak idején minden csempész-utja kudarcra végződött, hiszen az egész városban sirva híresztelte el, hogy »kirabolták« a szerbek.

Szomoru idők szomoru emlékei!...

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség története.

Irtó: NEMESSZEGHY LÁSZLÓ ezredes.

(3. közlemény.)

A csendőrség története Franciaország többi részére vonatkozólag a forradalmi idők alatt szorosan hozzásimul a többi csapatokéhoz.

Picard százados a következőleg jellemzi ezeket az időket:

»A mi csapataink kifáradva a háborúban, kissé felbomolva kénytelenek voltak az egyesült Európának durva támadását elviselni, mely el akarta tüntetni a demokratikus emancipáció első központját és hogy területét növelje, szét akarta tagolni hazánkat. A mi csatataink telítve voltak lármás kezdeményezéssel, némelykor a csupaszképű ujoncok rendetlenségeivel, keverve a régi rendszer (l'ancien regime) fehér katonáival«.

Franciaország sorsdöntő órákat élt tényleg akkor. A határokon az ellenség, Európa szövetségesei, az ország területén belül pedig fellángolt mindenhol az ellenforradalom.

Vendéet követte Bordeaux, Lyon, Marseille és Toulon városok lázadása. Toulon város ostrománál először tünteti ki magát Bonaparte tüzérkapitány. A városok elfoglalása után rettenetes bosszút állt a jakobinus-párt s mindenhol tömegesen vitte a nyaktiló alá a polgárságot.

A prévôtok megötszörözött csendőrségi létszámmal dolgoztak, a csendőr csapatok alezredek parancsnoksága alatt lettek csoportosítva. Picard százados szerint »a forradalmi hadsereg egyformán rosszul élelmezve és ruházva bámulatba ejtette az elfoglalt gazdag városokat fegyelme, érdektelensége és a végsőig tartó önmérséklete által«. Mennyi ebből a valóság, mennyi a szépítés, nem tudhatjuk. Ha szépíteni is igyekszik a tényeket a hazafias francia csendőrtiszt nem csoda. Nem lehet egy hálátlanabb szerepet elképzelni, mint a francia csendőrségnek a polgárháborúban való szereplését.

A rettegés ezen óráiban, midőn a külellenségtől mind-egyik arcvonal egyformán fenyegetve volt, minden csendőr Brigádtól 4—5 embert elvontak, ezeket gyorsan begyakorolták s ezekből képezték a hadi divíziókat.

Az északi arcvonal szerencsétlen eseményei miatt már két fővezér Custine és Beauharnais lett lefejezve.

Az új vezér Houchard (ki, mivel nem aratott teljes sikert, szintén verpadra jutott) az angolokat és hannoverieket támadta meg, kik a yorki herceg alatt Dünkirchent ostromolták. Handschootenál győzött is.

Ez alkalommal a komor és szomorú Flandriában a 35-ik csendőr divízió vált híressé, mivel 1793 szeptember 8-án Handschoote bejáratánál térdig vízben gázolva egy sáncre vetette magát és azt birtokába vette.

Elfoglalván az állást egy zászlót, számos ágyút zsákmányolt és 300 fő ellenséget ejtett foglyul. A rohamozó zászlóalj 117 halottat és sebesültet veszített 400 főnyi létszámra számítva.

A forradalmi idők lezajlása s az állapotok rendeződése után, mint azt már »A francia csendőrség eredete« című fejezetben tárgyaltam 1798 április 17-én lett kiadva az első csendőrségi szolgálati utasítást magában foglaló törvény.

Ezen utasításnak részletes ismertetése túlhaladná ezen cikk kereteit, melynek célja a francia csendőrség történetének rövid ismertetése. Itt tehát csupán annyit jegyzek meg, hogy a megalakult francia csendőrség egy katonai testület volt, melynek feladatává vált a köztársaság területén a rend fentartása és a törvények végrehajtása. Szolgálat a vidékre és a nagy országutakra terjedt ki. (1. és 3. fejezet.)

A csendőrség tagjai a büntető törvényszékek által voltak elítélendők, ha valamely rendőri vagy a bírói igazságszolgáltatás hatáskörébe tartozó bűncselekményt követtek el, a hadi tanácsok által pedig akkor, ha a katonai szolgálat és fegyelem ellen követtek el bűncselekményt (97. fejezet).

A csendőr tisztek, altisztek és csendőrök a katonai fegyelem határozványainak rendeltettek alá. (99. fejezet.)

A csendőrségi testület anyagi és fegyelmi tekintetben a hadügyminiszternek, a rendőri szolgálat ellátása tekintetében a rendőrmiszternek, az igazságügyi szolgálat ellátása tekintetében pedig az igazságügyminiszternek rendeltetett alá. (171. fejezet.)

A francia csendőrségi intézmény a forradalom alkotása lévén, természetesen kezdetben sok ügybe beleszólása van a forradalom szerveinek, feltűnő azonban, hogy még a nagy forradalom után is katonai szervezettel alakul meg.

A csendőrségnek tömegesen a frontra dobása a nagy nemzeti veszély napjaiban történt meg, mikor az ellenséggel szemben minden emberre szükség volt. Az ország belsejében pedig aligha volt szükség rendes szakképzett közbiztonsági közegekre, mert hisz az ország belsejében törvény nem volt, a terror uralkodott s a nyaktiló dolgozott. Ezen szolgálathoz pedig terror-csapat jellegű alakulatok segítsége is megfelelt.

Később a viszonyok rendezése után mindjobban előtérbe nyomul a köztársaság belső rendjének megszilárdítása. Ez okból a csendőrségi törvény 216. és 217. fejezetei intézkednek az iránt, hogy a hadbainduló csendőrség részére a megyékből tisztek, altisztek és csendőrök csak oly arányban vonhatók el, hogy a közbiztonsági szolgálat menete a köztársaság belsejében a megmaradt erővel zavartalanul biztosítva legyen.

Konzulátus és első császárság.
(1799—1814.)

Midőn Bonaparte Napoleon, mint első konzul magához ragadta a hatalmat, első gondja volt egy személye körül szolgálatot teljesítő közbiztonsági gárda megalakítása. Ez okból 1801 július hó 21-én egy lovas csapatot szervezett, mely teljesen hasonló volt a jelenlegi francia lovas gárdához. A csapat létszáma 600 fő, parancsnokuk egy ezredes volt. A célestini laktanyában volt ezen csapat elszállásolva s feladatává vált utazások alkalmával s a hadrakelt sereg-

nél az államfő személyének biztonságára ügyelni. Azonkívül feladata volt a fővárosban a rend fentartása.

1804-ben ezen csapat mint a császár gárda, az öreg gárda (la vieille garde) egy alkotó része az elit csendőrségi légió (légion de gendarmerie d'élite) nevet vette fel. Létszáma ekkor két lovas századból és egy fél zászlóaljból állott s 632 főt számlált. Az emberek magassága legkevesebb 176 cm. volt. Valamennyien a belterületi csendőrségből lettek kiválogatva s altiszti rendfokozatot viseltek.

1809-ben az elit légió létszáma két lovas századra lett leszállítva s 456 főt számlált.

Az elit csendőrség története szorosan hozzásimul a császárság s Napoleon diadalaihoz, továbbá a nagy hadsereg (Grande Armée) balszerencséjéhez. A magas szörsüvegek legendás körvonalai megfordultak Európa összes fővárosaiban és csataterein.

A válság óráiban rendíthetetlenül állották meg helyüket. Vitézül tartották magukat Villafrancában, hol az ellen-séget vad félelem szállotta meg.

Az 1812. évi szerencsétlen orosz hadjárat alkalmával a franciáknak november 26-án és 28-án Napoleon vezetése alatt a Berezina folyón történő átkelésekor egyik híd ismételtelen leszakad. Rettenetes tolongás támad. Az oroszok ágyúval lövik a hidakat, Victor marsallt hátulról ötszörös orosz túlerő támadja meg, Csicsagov orosz tábornok Oudinot és Ney csapatait előlről támadja meg. 70.000 francia közül csak 40.000-nek sikerül átkelni, a többi odaveszett.

Ez alkalommal a sötét elkábulás közepette, mi a francia hadsereget elzsibbasztani látszott, egyedül az elit csendőrség kísérelte meg rendet teremteni a végtelen zürzavarban.

Az elit csendőrségnek azonban különleges szerepe volt a spanyolországi események alkalmával.

Napoleon hatalmának tetőpontján áll, mikor a spanyol viszonyokba beavatkozik s az országba seregei bevonulnak. A Bourbon család uralma oly züllött állapotokat teremtett ezen a félszigeten s oly örvénybe taszította a nemzetet, hogy sok jó spanyol hazafi örült a változásnak, mert csak a haladástól várta a nemzet bajainak orvoslását. A nép azonban a franciák által behozott reformokban csak az idegen uralmat s a nemzet megsemmisítését látta. A nemzeti büszkeség, a trónhoz s ősi vallásához való ragaszkodás fegyvert ad a spanyol nép kezébe s 1809-ben már javában lángol a felkelés a félszigeten s folyik a franciák elleni guerilla harc.

A kísérő őrzérek csak a végső nehézségek árán képesek közlekedni. A hegységekben elrejtőzve minden szikla mögött a »guerillos«-ok állanak lesben. Megállítják és kirabolják az élelmiszerszállítmányokat, az adott szó ellenére hallatlan raffinált kegyetlenséggel mészárolják le a foglyokat és sebesülteket.

Sokkal inkább, mint bármely más hadseregben feladatává vált a csendőrségnek bizonytalan összeköttetéseket és utakat járhatóvá tenni.

Ezen célra 1808. november hó 24-től 20 csendőr lovaszázadot alakítottak. Szervezetüknek eredetisége abban állott, hogy egy lovas századparancsnok rendelkezése alatt egy valóságos vegyesalakulatot képeztek. Keverve volt a század lovasságból és gyalogságból s így alkalmas volt minden terepen való mozgásra. Képes volt tűzharcban hadakozni, támadni, majd kézitusában karddal verekedni.

A későbbi gyakorlati tapasztalatok bebizonyították, hogy a lándzsával felfegyverzett csendőrök sokkal jobban tudtak megküzdeni a »guerillos«-okkal, ezért a 20 lovasszázad csendőr fokozatosan »cheveau-léger«-ekké (lándzsás könnyű lovasság) lett felszerelve.

Ezen lovasszázadok azután 6 légióba lettek csoportosítva. Kivételesen nehéz szolgálatot láttak el. Őrzárataik

mindennap hegyen-völgyön át tették meg útjukat, kegyelem nélkül körülfozták az utak elzáróit, megtisztították a vidéket. Kíséretet nyújtottak futároknak, szállítmányoknak. Így a csendőrök bőven kivették részüket a gyakori csetepatékból.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

39. Kérdés. A tettes a sértett gazdasági épületétől és lakházától mintegy 50 m.-nyire művelés alatt lévő szántó-föld mellett felrakott szénakazalból 6 P értékű szénát ellop. Mily bűncselekmény ez?

Válasz. Minthogy a cselekmény elkövetésének helye a mező fogalma alá tartozik, a cselekmény az 1894:XII. t. c. 93. §-ának a) pontjába ütköző mezőrendőri kihágás.

Az 1894. évi XII. t. c. 93. §. a) pontjában körülírt kihágás meghatározásánál a lopás tárgyára, az elkövetés színhelyére és az ellopott dolog értékére kell különös figyelmet fordítani. Az ellopott dolog csak gazdasági termény lehet, tehát még feldolgozatlan nyers termény, pl.: gyümölcs, széna, kukorica, dohány stb., ellenben a szőlőkaró, faoszlop vagy ipari célra már bizonyos részben feldolgozott termény már nem (pl. kicsépelt lóheremag), az ilyen terményeknek ellopása tehát, habár az ebben a §-ban megjelölt helyről és értékben történt volna is, nem mezőrendőri kihágás, hanem közönséges lopás. Az elkövetés színhelye gyümölcsös kert, szőlő, faiskola vagy mező. Az, hogy a kert, szőlő vagy faiskola a község belső vagy külső területén fekszik-e, közömbös, mert az 1890. évi XII. t. c. hatálya e részben kiterjed a község belső területén levő bekerített helyekre is. A lopott dolog értéke nem lehet több 60 pengőnél, de valamely pénzben kifejezhető értékének lennie kell ezen az összegben alul. Az 1894. évi XII. t. c. 93. §-a a) pontja egy eset kivételével nem érinti azokat az eseteket, amelyek a Btk. 336. §-a értelmében a lopást értékre való tekintettel büntetté minősítik. Ez a kivételes eset a bekerített helyen bemászás útján elkövetett gazdasági termény lopása. Ha a Btk. eme §-a ebben a vonatkozásában is érvényben marad, akkor minden kis kerti gyümölcslopás a lopott értékre tekintet nélkül büntett maradt volna. Az 1894. évi XII. t. c. 93. §-a a) pontja ezért mondja ki határozottan, hogy gazdasági terményeknek kertből, szőlőből, faiskolából vagy mezőről való ellopása még akkor is kihágás, ha a lopás helye be van kerítve s a tolvaj bemászott.

40. Kérdés. A Szut. 300. pont 2. bekezdése alapján jogosult-e a szolgálaton kívül levő csendőr szolgálatilag fellépni olyan esetben, amikor csak kihágást észlel?

Válasz. A szolgálati fellépés feltétele az utasítás szerint az, hogy a késedelem veszéllyel járjon és az azonnali fellépés eredményre nyújtson kilátást. Egy szóval sem mondja az utasítás s az utasítás szelleméből sem lehet következtetni, hogy a szolgálati fellépésre a csendőrnek csak büntett és vétség esetében volna joga. Talán egy példával tudjuk

legjobban megvilágítani a kérdést. A szolgálaton kívül álló csendőr elhalad egy kocsmá előtt. Odabent duhajkodás hangjai hallatszanak, a kocsmá előtt pedig egy kocsi áll, a befogott lovak nyugtalanul toporzékolnak s mert őrizetlenül vannak, bármelyik pillanatban elragadhatják a kocsit. Súlyosbítja a helyzetet, hogy az országúton elég gyakran közlekednek motoros járművek s azok a lovakat láthatólag még nyugtalanabbakká teszik. Amit a csendőr észlelt: kihágás. De olyan kihágás, amely a következő pillanatban már legalább is gondatlanságból okozott súlyos testi sértéssé vagy emberöléssé fajulhat, ami akkor következik be, ha a lovak elragadják a kocsit és egy járókelőt, esetleg többet is, elütnek s esetleg agyongázolnak. Semmiképpen sem cselekednék a csendőr az utasítás szellemében, ha intézkedés helyett tovább menne az útján csak azért, mert az, amit észlelt, csupán kihágás. Mindenesetre ki kell hivatnia a kocsmából a kocsi gazdáját, illetve kocsisát és figyelmeztetnie kell arra, hogy a lovakat őrizetlenül ne hagyja. Fel kell azonkívül jegyeznie a feljelentéshez szükséges adatokat is s amikor dolga végeztével a laktanyába visszatér, jelentést kell tennie őrsparancsnokának és az illetékes hatósághoz is meg kell tenni a feljelentést. Ha aztán a kocsis a szolgálatilag fellépő csendőr figyelmeztetésének nem tenne eleget, úgy a csendőrnek vele szemben mindazokat az intézkedéseket kell fokozatosan alkalmaznia, amelyek a szolgálatot teljesítő csendőr rendelkezésére állanak. Ha azonban a késedelem nem jár veszéllyel vagy az azonnali fellépés eredményre nem nyújt kilátást, az utasítás szerint a szolgálati fellépésnek nincs helye s az vonatkozik természetesen a kihágásokra is. Látnia azonban a szolgálaton kívül álló csendőrnek is szabad, sőt kell is. Figyeljen meg mindent s ha pl. kihágást észlel, amely azonban nem olyan természetű, hogy szolgálatilag azonnal fel kellene lépnie, őrsparancsnokának tegye meg észleleteiről a jelentést, aki azután elbírálja, hogy e jelentés alapján tegyen-e feljelentést az illetékes hatósághoz, avagy azt megelőzőleg még egyes szolgálati ténykedéseket kell-e fogatnositania. Annak azonban nincs helye, hogy a szolgálaton kívül álló csendőr semmiségek miatt lépten-nyomon belerohasson az emberekbe és fölöslegesen fitogtassa a szolgálati hatalmát olyankor, amikor sétál az utcán vagy másként jelenik meg szolgálaton kívül az emberek között. Különösen fiatalabbak szoktak ebbe a hibába esni. Ezt kerülni kell, mert csak bajba viszi a csendőrt és ellenszenvessé teszi a csendőrséget.

41. Kérdés. *A Budapesti Hírlap 1929 február 17-i számában felhívás jelent meg a vitézségi éremmel kitüntetett hadviseltekhez, hogy a vitézségi érempótdíjak folyósításának kivívása érdekében országos szövetségbe tömörüljenek. Kérdés, szabad a csendőrség érdekelt tagjainak ebben a mozgalomban résztvenniük?*

Válasz. Nem szabad. A Szut. 83. pontjának első bekezdése értelmében a csendőr engedély nélkül semmiféle egyesületnek tagja nem lehet. Igaz, hogy a kérdésben említett mozgalom nem egyesület, legalább is jogilag nem tekinthető annak, mert nincsenek meg azok a feltételek (alapszabályok, vezetőség stb.), amelyek a mozgalmat egyesületté, jogi személlyé minősíthetnék. A Szut. említett tilalma szempontjából azonban közömbös, hogy csupán alkalmoszerű mozgalomról vagy pedig jogilag is egyesületnek minősíthető egyesülésről van-e szó. Sőt az ilyen alkalmoszerű mozgalmak még inkább aggályosak a csendőr részvétele szempontjából, mert soha sem lehet tudni, hogy a mozgalomnak valóban az-e a célja, amit nyíltan hangoztatnak és nem fajulnak-e el a dolgok oda, ahova sokszor a mozgalom eredeti résztvevői sem akartak eljutni. Attól nem kell tartani, hogy a mozgalomból való kimaradás

a vitézségi érmes csendőrökre hátrányos lehetne, mert ha az állam akár a mozgalom hatása alatt, akár pedig — ami valószínűbb — attól függetlenül a vitézségi érempótdíjak folyósítását elhatározza, a csendőrökről megfelekezni egész bizonyosan nem fog, erre még csak gondolni is képtelenség.

42. Kérdés. *A Tisza jélméteres jégtakaróján naponta 60 ember jár át a túlsó partra. Másként nem is lehetne a másik partot megközelíteni, mert hidat csak hosszas vasúti utazással lehetne találni. A partra egy csendőrpár érkezik, amely szolgálatát csak úgy jolytathatja, ha átkél a jéggel takart folyón. A járőr nem hisz a jégnek, az be is szakadhat, tehát nem megy át így a Tiszán s az azon túl fekvő tereptárgyakat nem portyázza le. Köteles-e a járőr ilyen esetben a jégen való átmenést megkockáztatni?*

Válasz. A vizek jégtakaróját sem a Szut.-ban, sem egyebütt nem találjuk a csendőrpárörök közlekedési útvonalaként megjelölve. De nem szól a Szut. azokról a mélyebb vizesárkokról, szakadékokról, ingoványos területekről és a többi terepakadályokról sem, amelyeket a járőröknek le kell küzdeniök, hogy szolgálati feladataiknak eleget tehesse. Hogy a járőrök utait a szabályzatok ennyire részletezzék, azt nem is lehet kívánni s nem is lehet kivinni. Annyi bizonyos, hogy a járőröknek a terepakadályokat a lehetőség határáig leküzdeni s szolgálatukat folytatni kötelességük. Viszont az is tény, hogy ebben — különösebb indok fennforgása nélkül — a saját életük és testi épségük biztos veszélyeztetéséig elmenniök nem kell, sőt nem is szabad. Ezt az elvet vallja a Szut. akkor is, amikor különösen veszélyes terepnek éjjel való portyázását csak elkerülhetetlen szükség esetén követeli. Elkerülhetetlen szükség nélkül tehát nem szabad a csendőrt olyasmire kényszeríteni, ami életét vagy testi épségét veszélyezteti. Igen ám, de — nem a Szut. szerint, hanem szerintünk — aligha érdemli meg a csendőr nevet az, aki az előtte átkelt hatvan ember után hatvanegyediknek nem mer rálépni a jégre. Ez már nem a pontosan körülhatárolt szolgálati kötelesség, hanem a szolgálati buzgalom és nem utolsó sorban a minden csendőrtől elvárható bátorság körébe tartozik. Ha a postás-kisasszony riadozna ennyire a kétségtelenül kipróbált jégtől, azt tőle senki rossz néven nem vehetné, de ha a jégen vígan járókelő emberek csendőrön látják ezt a kisasszonyos remegést, bizony akkor meglesz a véleményük a csendőrkurázsiról. Oktalanság, ha a csendőr szükség nélkül belerohan a veszedelembé, de megállani a folyóparton, nézni a jégen át vígan és biztosan közlekedő férfiakat, asszonyokat és gyermekeket és az utasításon törni a fejet, amely a nagy átkelési dilemmát majd talán megoldja: nem csendőrhöz méltó viselkedés. Akkor ne vegyen a csendőr puskát se a kezébe, mert ha a félméteres jég leszakadhat, a puska még könnyebben elsülhet.

43. Kérdés. *A Szut. 489. pontja értelmében a csendőr felügyeleti tevékenysége a helyi rendészeti ügyekben abból áll, hogy ellenőrzi, vajjon a helyhatóság a szükséges intézkedéseket megtette-e, illetőleg, hogy az ellenőrzést kellőképpen jogatosítja-e. Kérdés: jogában áll-e a csendőrpáröröknek a korcsmákat, hentes-, pék-, tejkimérő-, stb. üzleteket kifejezetten azzal a céllal sorra látogatni, hogy a fent említett ellenőrzési kötelességének eleget tehesse?*

Válasz. Tény, hogy a csendőrségnek helyi rendészeti ügyekben ellenőrzési joga, illetve kötelessége van. Az is igaz, hogy ennek a kötelességének csak úgy tehet eleget, ha valóban utána is jár annak, hogy ezen a téren az érdekeltek megteszik-e a kötelességüket. Ahhoz tehát a csendőrpáröröknek megvan a joguk, hogy a helyi rendészet ellenőrzése céljából ott és akkor jelenjenek meg, ahol és amikor annak szükségét látják. A helyi rendészeti ügyek

azonban kisjelentőségű kérdéseket ölelnek fel, ezért is van azok szabályozása a helyhatóságokra bízva. A csendőrnek tehát ideje és módja is van bőségesen, hogy ezt az ellenőrzést a helyhatóság önérzetének sérelme és az érdekeltek zaklatása nélkül végezze. Különösen kerülni kell az ellenőrzési jognak a helyi hatósággal szemben való szükségtelen fitogtatását. Az ügyes csendőr ezer módját is találja annak, hogy ezt az ellenőrzést egyéb rendes szolgálataival kapcsolatban, sőt esetleg még szolgálaton kívül is feltűnés nélkül és úgy végezze, hogy arról akár a helyhatóságnak, akár az érdekelteknek még csak fogalmuk is volna. A Szut. 88. pontjának második bekezdésében előirt udvariasság és előzékenység a szolgálat eme részére különösen vonatkozik. Nincsen tehát annak helye, hogy a járőr egyenesen a helyi rendészet ellenőrzése címén sorra járja mindazokat az üzleteket, üzemeket, amelyek e tekintetben számításba jönnek. Ha így ellenőrizzük a helyi rendészetet, agyonzaklatjuk vele a lakosságot, felbőszítjük a helyi hatóságot s akkor ugyan szép kis helyi »rendet« teremtettünk a faluban! Amikor tehát a csendőr azt kutatja, hogy mihez van joga, soha ne feledje el azt is kutatni, hogy ezt vagy azt a jogát milyen úton-módon tudja a legcélszerűbben és a legkevesebb hátrány nélkül érvényre juttatni. Az, aki a jogaihoz rugalmasság és gondolkodás nélkül mereven ragaszkodik, esetleg a hanyagnál is nagyobb hibákat csinálhat.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy pénzhamisító banda leleplezése.

Írta és nyomozta: NÉMETH MIHÁLY II. tiszthelyettes, őrsparancsnok (Levél).

Keszthelyen szolgáltam 1904-ben mint őrsparancsnok-helyettes. Ennek az évnek kezdetén mind több oldalról merültek fel panaszok, hogy hamis váltópénzek, 10 és 20 filléressek, 1, sőt 5 koronások vannak forgalomban.

Mint ambiciótelt és eredményre vágyó fiatal csendőraltiszti, mondanom sem kell, mennyire szerettem volna ennek a rejtélyes pénzhamisításnak nyomára jönni. Elkövettem minden tölem telhetőt nemcsak szolgálatban, de szolgálaton kívül is. Puhatolózásaimat, megfigyeléseimet nagyon megnehezítette, hogy a hamisítványok kinézésre oly tökéletes, hű utánzatok voltak, hogy hamis voltukat csak akkor lehetett észre venni, amikor már néhány hétig forgalomban voltak s az ólomkeverék megfeketedett. A csengésük is csodálatosképen alig volt megkülönböztethető a valódi pénz hangjától.

Gyűjtöttem ezeket a hamisítványokat, volt már vagy egy kilóra való és a megfigyeléseim során sikerült rájönnöm arra, hogy a hamisítványok rendszeren hetivásárok alkalmával a kosaras kofák között kerülnek forgalomba.

Most már a kofák környezetét lestem.

Megállapítottam, hogy abban az időben, amikor én a vásáros kofák között jelen vagyok, hamis pénz nem kerül forgalomba. A forgalomba hozójuk tehát óvatos volt. Néhány megbízhatóbb kofát felkértem, hogy legyenek segítségemre a hamis pénz forgalomba hozójának leleplezésénél, különösen pedig felhívtam és kioktattam az akkor Keszthelyen tartózkodó Pintér Pál rendőrbiztost, hogy hetivásár alkalmával feltűnés nélkül vegyüljön a kofák s azok vásárlói közé és figyelje meg, ki szokott *többeknél*, de csak keveset vásárolni.

Nevezett rendőrbiztos igen derekasan és lelkiismeretesen végezte a reá bízott feladatot és hosszabb, kitartó munka után közölte velem, hogy feltűnt neki egy keszthelyi férfi, aki sokat kóborol a kofák között a vásárban s többektől vásárol.

Meghagytam erre Pintérnek, azaz helyesebben megkértem őt, hogy tovább is tartsa szemmel ezt a gyanús férfit, vajjon továbbra is látogatója lesz-e a hetivásároknak és továbbra is fog-e vásárolgatni.

Pintér nemsokára tudomásomra hozta, hogy az illetőnél most is ugyanazt észlelte, mint már előző alkalmakkor.

Mivel a csendőregyenruha megjelentetését (hosszabb időre megfigyelésként!) most még kevésbé láttam célra vezetőnek, mint a puhatolózások kezdetén, — megbíztam Pintért, hogy legközelebb, ha a gyanús férfi ismét megjelenik s a vásárlásai megismétlődnek, észrevétlenül lopózzon utána s ha valamit vásárolt, távozása után szólítsa fel az árúst, hogy az attól kapott pénzdarabot mutassa meg neki. Ha azután azt látná, hogy ez a pénzdarab még új színt mutat, tartsa magánál és haladéktalanul értesítsen engem. (Én a piac közelében egy előzetesen megbeszélt helyen tartózkodtam, ahonnan egyébként a piacteret is szemmel tarthattam.)

Minden úgy játszódott le azután, ahogyan várni lehetett. Az illető csakugyan több kofánál állott meg vásárlás céljából, gyümölcsöt vett néhány fillérért, de mindenütt nagyobb pénzzel fizetett. A rendőrbiztos meghagyásom szerint járt el s éppen értesíteni akart engem, mikor én már feléje mentem. Három darab egykoronást és néhány 20 fillérest szedett össze Pintér, melyeket mind a gyanuba vett egyén adott ki különböző kofáknál.

A pénzdarabok rövid átvizsgálása után megállapítottam, hogy valamennyi hamis és most már az azokat elhelyező egyén felé vettem utam irányát. Az illető azonban már észrevett engem és sejtette, mi a célom, mert lépteit meggyorsítva igyekezett a láthatárról eltűnni. Természetesen én követtem, mire ő futni kezdett. Én utána. Annyi előnye volt, hogy be tudott menni házába, mielőtt én utolérhettem volna és a lakásba vezető ajtót már bezárva találtam.

Amig én az ajtó felnyitásával bibelődtem és a házba bejuthattam, ezt a rövid időt arra használta fel, hogy a birtokában lévő kész hamisítványokat, kb. 5 kg. súlyban, melyeket egy kézi kosárban tartott, az udvaron levő kútba beöntötte. Amikor a kapun keresztül máshova bejutottam az

Mária Terézia férjének, Lotharingiai Ferencnek, német császárrá történt megválasztása alkalmából a németországi harctéren nagy ünnepséget rendeztek 1745 szeptember 28-án. Mária Terézia szintén megjelent a táborban, ahol a csapatok az új német császár vezénylete alatt díszszemléhez voltak felállítva. Az uralkodónő közeledtére mindegyik zászlóalj egymásután ösztüzet adott, az összes ágyúk pedig egy-egy lövést tettek; a császár tisztelgett kardjával és jelentette a hadrendet. Mária Terézia a csapatok harsány óvációja között szemlélte meg a harcvonalakat. Szemle után az uralkodópár és a magasrangú tisztek a tábor előtt felállított díszsátorban fényes lakomára gyűltek, a katonák pedig fejenként 1 font liúst, 1 itce bort és 1 forintot kaptak. A hadsereg megvendéglése 200.000 forintba került.

udvarra, éppen akkor távozott a kúttól az üres kosárral kezében.

Természetesen — a dolog sürgősségére való tekintettel — nyomban házkutatást tartottam nála. Előkerültek ennek során a gipszöntvények, melyeknek segítségével a hamisításokat végezte, nagyobb mennyiségű, a hamis pénz-készítésnél használt anyag és néhány darab egy- és ötkoronás, valamint 10 és 20 filléres. A mély és iszapos kútból azonban nem sikerült semmit felszínre hozni. Erre különben később nem is volt feltétlenül szükség, mert bizonyíték volt elég és cselekményét úgy előttem, mint a bíróság előtt beismerte a gyanúsított.

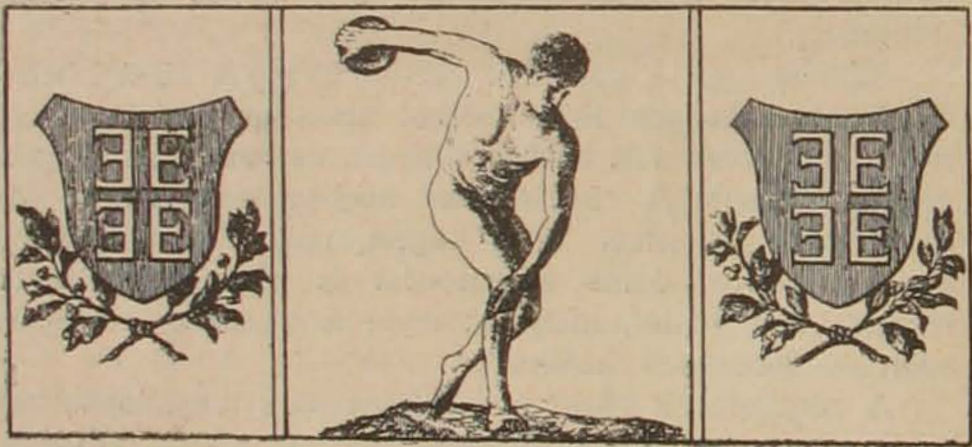
A gyanúsított L. I. keszthelyi lakost, valamint feleségét és felnőtt leányát mint bűnrészeseket elfogtam és tényvázlat kíséretében a keszthelyi kir. járásbírósnak átadtam.

L. I. és családtagjai a hamis pénz gyártását és annak forgalomba hozását nyolc hónapon keresztül folytatták, míg nem a derék Pintér rendőrbiztos lelkiismeretes támogatása révén sikerült üzelveiknek véget vetnem.

Keszthely és vidékén igen örültek a lakosok — főleg a piaci árúrok, — hogy a hamis pénznek rejtélyes eredetűre sikerült világosságot deríteni és a pénzhamisító bandát ártalmatlanná tenni. A lakosság közül igen sokan adtak hálás elismerésüknek kifejezést, az előjáró kerületi parancsnokság (a székesfehérvári) dicsérő okirattal látott el.

A pécsi kir. törvényszék L. I.-t 6, nejét és leányát pedig 3—3 hónapi börtönre ítélte.

Az ügyben végzett puhatolozásoknál és nyomozásoknál hűséges segítő- és járőrtársam volt Tóth József IV. csendőr, kinek ezidő szerinti holléte előttem ismeretlen.

SPORT

Idei sítanfolyamaink.

Február hónapban az esztergomi tanosztály salgótarjáni és a miskolci tanosztály miskolci alosztályának oktatószemélyzete és hallgatói 21 napos síkiképzésben részesültek.

Kitűnő hóviszonyok, fiatalos jókedv megkönnyítették ezen kemény kitartást igénylő sportág elsajátítását és élvezetessé tették a résztvevők számára a tanfolyamot.

A hallgatók buzgalma és odaadása, mellyel sokszor dicséretes önmegtagadással túltették magukat a sielés megtanulásával járó apróbb kellemetlenségeken, az oktatók lelkes munkáját a felmutatott szép eredménnyel jutalmazta.

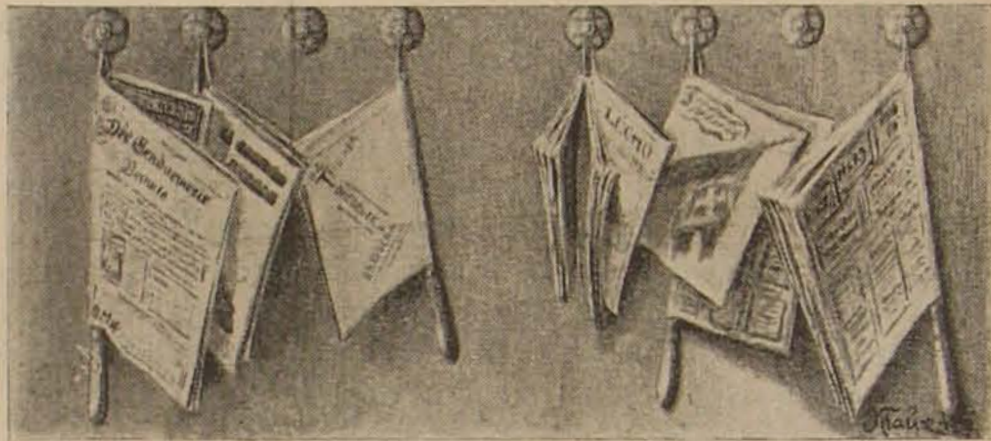
A nagy magyar rónák szülöttei versengtek hegyvidékről származó bajtársaikkal ezen nemes, nemcsak a testi ügyességet fejlesztő, hanem bátorságot, lélekjelenlétet és egyéb férfias erényeket növelő sportág elsajátításában.

Ma még sport részünkre a sí és csak testnevelésünk szolgálatában áll.

A sísport rohamos fejlődése főleg a városi lakosságnak mind szélesebb rétegeit vonja magához és vezeti a fehér hótakaróba öltözött, érintetlen szabad természetbe, mely nagyobbára a csendőrség működési területére esik.

Csak idő és hóviszonyok kérdése lehet, hogy mikor fog megjelenni, egyes arra alkalmas vidékeken, ez a nemcsak élvezetes szórakozást nyújtó és a sport céljait szolgáló, hanem hóval fedett terepen sok erőt, fáradságot kimélő, szükség esetén a gyalogosnál gyorsabb és biztonságosabb mozgást biztosító, ezért közlekedésre igen jól használható eszköz, a csendőrségi közbiztonsági szolgálatban.

Csonka Hazánk ugyan nem bővelkedik hegyvidékekben, ahol a sí hónapokon át használhatnók, de az idei tél megmutatta, hogy sík és dombos vidékeken is lehetnek oly havazások, melyek a gyalogportyázást szinte lehetetlenné teszik és jogaiba léptetik a helyenként még mindig lenézett és meg nem értett sí.

LAPSZEMLE.

(Németország.) Archiv für Kriminologie. (84. kötet 1. füzet.)

Br. Marenholz egészségügyi tanácsos, törvényszéki orvos »Gyilkosság vagy öngyilkosság?« cím alatt egy olasz kereskedő esetét ismerteti, akinek a halála után 13 hónappal gyanúok merültek fel arra nézve, hogy nem természetes halállal halt meg, hanem meggyilkolták. A több mint egy év múlva végzett boncolás során a gyomor tartalmának megvizsgálásából megállapították, hogy az illető az utolsó étkezése után mennyi idő múlva halt meg, a fején talált sérülésből pedig, hogy az öngyilkosság valószínűbb, mint az, hogy a sértett halálát idegen kéz okozta.

Dr. R. Heindl (Berlin). A nagyfeszültségű villamos áramok (villámcsapás, világítási és ipari áram, rövidzárlat) által okozott nyomok felismerésére közöl útmutatást, úgyszintén arra nézve, hogy a legtöbb esetben miről lehet a közönséges és a villámcsapás okozta tüzesetet megkülönböztetni. A nagyfeszültségű áramok által okozott nyomok felismerése különös szakképzettséget igényel, mert a nyomok többnyire olyan jelentéktelenek, hogy csakis nagy gyakorlat mellett lehet azokat feltalálni és felismerni. A szerző több esetet ismertet, ahol ilyen nyomok figyelmen kívül hagyása a nyomozást egészen téves irányba terelte.

Dr. Hedvig Albert törvényszéki igazgató hosszú közleményben ismerteti az úgynevezett »bűnügyi telepaticusok« ellen Berlinben lefolytatott nevezetesebb bűnpereket. Németországban nagyon elszaporodtak a különféle hipnotizőrök, álomlátók, szellemidézők stb., akik nagyobb szabású bűncselekmények esetében a károsnak a tettes személyére, a cselekmény elkövetésének körülményeire stb. nézve felvilágosításokat adtak, természetesen nem ingyen. A foglalkozás a legtöbb esetben igen jövedelmező volt s éppen ez a körülmény hívta fel rájuk a hatóságok figyelmét. Érdekes, hogy a bíróság egyetlen ilyen csalól sem azzal az indokolással mentett fel, hogy természetfeletti képességeit bebizonyítani, vagy csak valószínűsíteni is tudta, hanem mindig csak azért, mert a szándékos csalásra nem lehetett elegendő perrendszerű bizonyítékot találni. Olyan esetet nem ismer a szerző, amelyikben a szellemek és egyéb túlvilági hatalmak a nyomozás szempontjából értékes és felhasználható adatokat szolgáltatott volna.

A Bécsben elkövetett gyilkosságok száma ijesztő mértékben gyarapszik. A bécsi rendőrigazgatóságnak most megjelent 1926. évi jelentése szerint Bécs város területén 1924-ben 30, 1925-ben 52 és 1926-ban 113 gyilkosság történt, tehát több mint az előző két évben együttvéve.

A füzet közli Dánia 1928. évi öngyilkossági statisztikáját.

— 0 —

Kossuth Lajos.

sem lehet hasonlítani. Kétségtelen, hogy a terepen a lovat nem lehet teljesen nélkülözni, de éppen úgy nem lehet a motorkerékpárt sem ott, ahol haladni lehet vele.

—O—

(Ausztria) Der Gendarmeriebeamte.

1929 február 15.

Fürtner Simon járásparancsnok részletes összehasonlítást tesz az osztrák csendőrök és a többi hasonló kategóriájú állami alkalmazottak fizetése között, amiből megállapítható, hogy a csendőrség fizetése gyengébb a többi állami alkalmazotténál.

Gutmann József a körözések célszerűségét beszéli meg. A különféle bíróságok és hatóságok által kiadott körözések száma olyan nagy, hogy a körözött egyének neveit tartalmazó jegyzéket a csendőr nem bírja szolgálatba magával vinni. A legtöbb egyén egészen csekély súlyú cselekmény miatt van körözve. Szerző javasolja, hogy a körözéseket osszák két részre: egy olyanra, amelyet a csendőrnek szolgálatba is magával kell vinnie és egy olyanra, amely csak az őrs számára szolgál. Az előbbibe természetesen csak a súlyosabb bűncselekménnyel gyanúsított olyan egyéneket kell felvenni, akik megszöktek vagy csavarognak, míg a másodikba a csekélyebb súlyú bűncselekmény miatt körözött egyéneket, akiknek csak a tartózkodási helyük ismeretlen, de akikről valószínű, hogy nem csavarognak, hanem valahol letelepedtek. Kifogásolja azt is, hogy a körözések rendszerint csak nagy késedelemmel szoktak megjelenni, ami a tettesek üldözését igen megnehezíti. A körözések kiadásának gyorsítása okvetlenül kívánatos.

Dr. Langer Albert befejezi a hamiskártya játékról írt érdekes fejtegetését. Azt tárgyalja, hogyan lehet a kártyajátéknál a kártyák keverése alkalmával csalni?

Egy osztrák őrsparancsnokot erkölcstelen üzelmek miatt letartóztattak. A lapok általánosságban jóindulatúan kezelték az ügyet, tudva, hogy itt egy megtévelyedett ember elszigetelt cselekményéről van szó. Nem így a kommunista »Abend« és a szociáldemokrata »Arbeiterzeitung«! Mind a két lap heves támadásokat intézett a csendőrség ellen s a letartóztatott őrsparancsnokot azzal is megvádolta, hogy a lainzi állatkertben legutóbb felfedezett gyilkosságot is ő követte el. A csendőrség lapja a támadásokat visszautasítja és megvédi azokkal szemben a csendőrséget.

A közigazgatási szabályok és a közigazgatás rendelkezésére álló törvényes eszközök hiányának dokumentálására a lap egy érdekes esetet közöl. Steierország egyik helységében egy család él, amelynek több tagja különféle vagyon elleni bűncselekmény miatt büntetve volt. A bíróság a családfőt, aki jugoszláv állampolgár és vele együtt az egész családot, Ausztria területéről kiutasította. A csendőrség őket Jugoszlávia területére toloncolta. Két hét múlva az egész család visszajött. A tiltott visszatérés miatt megbüntetve újra kitoloncolták őket, újra visszatértek s ez így ment 1927 óta állandóan, az 1928. évben pl. hatszor egymásután, míg végre a hatóság megunva a sok zaklatást, felhívást adott az illetékes őrsnek, hogy az illetők újabb kitoloncolását egyelőre függessze fel. A végleges kitoloncolást a mai napig sem lehetett végrehajtani.

—O—

(Spanyolország) Revista Técnica de la Guardia Civil.

1929 február.

A címkép bemutatja a csendőriskola erőteljes növendékeit, akik 11—13 éves korukig az Ahumada (Aumáda) herceg kollégiumban Valdemoro-ban nevelkednek.

Pastor Jose (Pasztor Hozé) a csendőrtestület parancsnoka »Kriminológia és azonosítás« című cikksorozatának IV. közleménye az ujjlenyomatokkal foglalkozik. Miután a cikk tartalma azonos a múlt évi Zsandermeriszki Vesznik ugyanilyen közleményével, valószínű, hogy mind a kettő közös, — valószínűleg német vagy francia forrásból merített. Aki az ujjlenyomatok konzerválása, átvitele és megállapítása iránt érdeklődik, mindenesetre értékes útbaigazítást nyer e cikkben.

Ahumada herceg tudvalevőleg a spanyol csendőrség megalapítója. Mindenben nagyon szigorú volt, ami a csendőr tekintélyét illette. Így szigorúan tilos volt a csendőrnek csomagokat vinni. Egy alkalommal találkozott egy csendőrrel, aki dohányt vitt az őrségen levő hadnagyának. Elvette a dohányt, kocsiján elvitte az őrségre és így szólt a hadnagyhoz: »Dohányozni muszáj, tehát én hoztam el a dohányt, mert csendőrnek nem szabad csomagot vinni«.

A gonosztevők rovatában az alkoholizmus okozta bűntettek ismertetéseken »El Zanduco« aranybánya történetének folytatásával találkozunk, amelynek kezdetével a decemberi lapszámban megismerkedtünk. A Kolumbia-i aranybányában találkozunk író a bevezetésben említett gyilkossal, aki részegségében feleségét megölte, de annyi idő után, nehéz munkában ismét tisztességes ember lett. Az aranybánya leírása magában véve is nagyértékű olvasmány.

A vadászat- és halászatra látszólag nagy súlyt helyez a lap. A szokásos vadászati és halászati naptáron kívül a jelen szám tanácsokat is közöl, amelyek minden vadász- és halászbembert érdekelhetnek.

A csendőrség dicső tettei rovatában Osuna alezredestől egy folytatásos elbeszélés jelenik meg »A Guarradarna-i büntett« cím alatt (Gvarradarna). Ki volt Cacharro? (Kacsarro gúnynév, annyit jelent, mint »cserép«, vagyis semmirekellő) és mi történt? az elbeszél két fejezet címe. Az elsőben két erőszakos testvérrel ismerkedünk meg, akik közül az egyik késsel támad a csendőrök ellen. Ezt elítélték. A következő évben egy februári estén a másik Cacharro még egy rossz hírű társával megjelenik egy öregember házában, akinek az a hire járt, hogy pénzt tart a háznál. Cacharro előhúzott egy húsbárdot, szétzúzta vele a házban levő vén cseléd fejét és megfenyegette a házigazdát, hogy ugyanúgy fog járni, ha nem adja elő a pénzt. Miután megkapták a pénzt, ezt is agyonverték, behívták az őrtálló harmadik társukat, akit kényszerítettek, hogy szurkálja össze törével a hullákat, nehogy talán eszébe jusson »az akasztófa alatt vallani«, azután minden nyomot eltörölve, eltűntek. Senki sem látta őket. A gyilkosságot csak másnap délben fedezte fel egy kisfiú. (Folyt. köv.)

A nyílt rovatban a csendőrség tagjai minden csendőrségi kérdést a nyilvánosság fóruma elé hozhatnak, amelyeknek fogalma nincs kellően tisztázva, vagy állásfoglalást kíván.

A hasznos tudnivalók között egy királyi rendeletet találunk az irodai szolgálat egyszerűsítéséről a levelezésben és a táviratoknál. Aki ismeri a régi spanyol irányú méltóság teljes formaságait, az teljes mértékben értékeli ennek a rendeletnek horderejét.

Csendőr a hóban.

Hózivataros éjszakákon, szibériai fagyba némult napokon, amikor a hőmérő higanyoszlopa harminc fokkal is leszaladt a nulla alá, sokat gondoltunk portyázó bajtársainkra.

A március is kemény hideggel köszöntött reánk, de a napsugár csillogásában, játékában már érezni lehet az igazi márciust, a meleg, az egészség, az Élet új jakadásának közeli ígérését. Ezen a tavaszvárás nem a poéták verseiben hirdetett örök szerelem újraébredése, hanem a megéberedett tagokba áhított meleg s a kenyér ígérete dobogtatja meg a szíveket. És hogy a portyázó csendőr szíve is megdobban az első langyos leheletre, bizony az érthető, noha fája, kenyerre, ruhája volt a csendőrnek a legkegyetlenebb fagyban is.

Te, portyázó bajtársunk, gyönyörű kötelességtudással küzdötted le a kemény hetek minden fagyos borzalmát. Esküdhöz híven róttad a gyilkos fagyba dermedt őrvárak kilométereinek rengetegét. Órák és végtelennek tetsző éjszakák

Használjuk a csendőrségi emlékalap levelezőlapjait! Művészek, olcsók! Hőseink emlékét és testületünk dicsőségét szolgálják!

során egyetlen élőlény nem akadt a hóval borított, elviselhetetlen széltől marcangolt, jeges esővel öntözött és nyaktörően úttalan utadba. Halotti némaságba és mozdulatlan-ságba csontosodott portyázó birodalmad járása közben talán százszor és százszor dobbant meg a szíved arra az érzésre, hogy nincs ember, aki most valami meleget adó tető, takaró alá ne bújhat volna. Egyedülvalóságodban hányszor és hányszor kellett átérezned, hogy messze határban egyedül a csendör az, akitől borulhat az ég, megdermedhet az élet, csapkodhat a villám, ömölhet a zápor és kopoghat a jégeső, mindez a csendör útjain nem változtat.

Mert éppen ebben rejlik hivatásának lényege, tartalma, legsúlyosabb áldozata, de legnagyobb szépsége, jelentősége és dicsősége is. Neked kétszeresen nehéz a megpróbáltatás, mert Neked még azt sem szabad, amivel embertársaid gyakran vigasztalódnak s könnyebbülnek: panaszkodni. Nem szabad, mert mihelyt panaszkodásra, siránkozásra nyílnék az ajkad, már nem vagy csendör. Akkor már Te is csak olyan ember vagy, aki a zápor elől ereszt alá menekül, aki a fagyot a kuckójában melegíti át, aki a magáramaradottság elől embertársai közé húzódik. S akkor már nem közénk való lennél, mert hivatásodat nem bírod, sem testtel, sem lélekkel.

Tisztelet minden más hivatásnak is, hiszen küzdeni, szenvedni mindenkinek kell. De aki igazán meg akarja érteni a minusz harminc fokos hidegbe szakadt, a megdermedt pusztáknak nekivágó csendör férjasságát, kötelességtudását, testi és lelki ellenállóképességét, az öltön magára csak egyetlen ilyen éjszakára csendör egyenruhát s portyázza le akármelyik örsnek éjszakába vesző őrzőjét.

Elismerés és megbecsülés, tisztelet és hála adassék hát a portyázó csendörnek!

Hozzon a tavasz Nektek, portyázó bajtársaink, testtelket újjáélesztő meleg, aranyló napsugárözönt, a mezőkön szorgosan dolgozó embertársakat, vígan daloló pacsirtákat, hogy fagyos téli remeteségetek után könnyebb lélekkel, a jól végzett munka mindennél többet érő boldog tudatával járjátok tovább portyázó utaitokat.

Büszkék vagyunk Reátok, csendörök a hóban!...

—O—

Kitüntetés bajtársak képeit közöljük a mai számunkban. A kitüntetésekre vonatkozó kormányzói magas elhatározás a f. évi 3. sz. Csendőrségi Közlönyben jelent meg, amely szerint kitüntetett bajtársaink három — sőt egyikük négy — évtizedet meghaladó ideig teljesítettek a testületben szolgálatot becsülettel, hűséggel és kiváló kötelességtudással. Három-négy évtized hűséges szolgálata, ennek a nagy időnek rengeteg megpróbáltatása után méltán érte a legmagasabb kitüntetés derék bajtársainkat s a hozzánk beérkezett tudósításokból — amelyeket helyszűke miatt leköszölnünk lehetetlen — örömmel látjuk, hogy abban a megbecsülésben és tiszteletben, amelyben mi részesítjük őket, a polgári hatóságok, sőt a nagyközönség körei is osztoznak velünk. Képünkön 14 igazi csendör, testületünknek tizennégy neveltje és évtizedeken keresztül erős oszlopa tekint a fiatalabb

Magyarország csodálatraméltó földrajzi egység, amelynek egyes részei összhangzatosan egymásra vannak utalva és nem szakíthatók el az egész sérelme nélkül... A tótföldi madarak ősszel Magyarország és nem Csehország felé veszik útjukat s a magyarországi madarakkal indulnak dél felé. Magyarország zárt egész és annak egyes részei, még ha az országot feldarabolják is idővel, önmaguktól csatlakoznának vissza a csonka törzshöz.

(PAYOT, francia író.)

generáció tagjaira, akik nem lapozhatják tovább ezt a képet addig, amíg ennek a tizennégy öreg mintacsendőrnak a kitartására, hűségére és becsületére magukban fogadalmat nem tettek. A követésre méltó példa a szemünk előtt van s az út hozzá mindenki számára nyitva áll. A kitüntetetteknek külön-külön levélben is elküldöttük gratulációnkat s most olvasótáborunk nyilvánossága előtt ismétljük meg azt szívünk egész melegével. Feledtesse velük egy emberöltő hűséges szolgálata alatt átélt szenvedéseiket, fáradaimaikat és megpróbáltatásaikat az a szép kitüntetés, amiben most részesültek s adjon nekik a Teremtő hosszú életet, egészséget, hogy a hűség és becsület jutalmában életüknek ezen a szép eseményén túl is még nagyon sokáig gyönyörködhessenek.

Csendőrcsaládok segélyezése. A m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter úr Önagyméltósága a csendőrség felügyelője bemutatkozásakor a karácsonyi ünnepek alkalmával, 20 rend fiúruhát és 40 pár gyermekcipőt utalt ki azon sokgyermekes csendőraltszti családok részére, kik nehéz anyagi körülményeik miatt segélyezésre szorultak. A kerületi parancsnokságok útján kiosztásra került ruhák és cipők sok családnak hoztak váratlan jóleső örömet és ébresztettek szinte hálát, atyai jótévő gondoskodásában a csendőrségről is megemlékező Népjóléti Miniszter Úr iránt, melyet a csendőrfelügyelő úr tolmácsolt Önagyméltóságának.

Gergelyffy Gábor dr. rendőrtanácsos szerzői estje. Ünnepléses keretek között tartotta Gergelyffy Gábor dr. rendőrtanácsos ezidei szerzői estjét a Zeneakadémia nagytermében, melyen a nagyszámú közönség mindvégig melegen ünnepelte a szerzőt és a szereplő művészeket. Közreműködtek: Kőszeghy Teréz operaénekesnő, a Városi Színház tagja, báró Vécsey Elvira a m. kir. Operaház tagja, Gárdos Cornélia a Nemzeti Zenede tanára, Kiss Ferenc a Magyar Színház tagja, Lehotai Árpád a Nemzeti Színház tagja. A jelen voltak egy kellemes est emlékével távoztak.

A gazdasági hivatalok szíves intézkedését kérjük, hogy a levonási jegyzékek minden hónap ötödikéig hozzánk pontosan beérkezzenek, különben számadásainkat elkészíteni és idejében lezárni nem tudjuk.

Elöléptek: A m. kir. budapesti I. kerületben törzsörmesterré: Kovács Imre, Hangyál Ádám, Batiz László és Bánát István örmesterek. Örmesterré: Kerekes Miklós, Bazsó Sándor, Szász Ferenc, Ortucz János, Nagy Lajos és Alföldi Zsigmond csendörök. — A m. kir. szombathelyi III. kerületben törzsörmesterré: Kiss Mihály örmester. — A m. kir. pécsi IV. kerületben törzsörmesterré: Erdős Károly örmester. Örmesterré: Fercsák György csendör. — A m. kir. szegedi V. kerületben örmesterré: Mátyus Andor és Somogyi Jónás csendörök. — A m. kir. debreceni VI. kerületben törzsörmesterré: Orbán Lajos, Vass Károly, Nagy József I., Dombrádi László, Veres István, Hegedüs István és Almási Péter örmesterek. Örmesterré: Kun András, vitéz Kun Miklós, Dorka Bertalan, Kiss Imre, Nagy Ferenc I., D. Pócsi Mihály, Tóth Mihály, Bradács György, Nagy József II., Vajas Endre, Krakkó Ferenc, Balogh János I., Almási András, Bartha Bertalan, Tóth Imre, Pető Miklós, Fekete István, Sebestyén Lajos, Géber Sándor, Bernát Lajos, Horváth Ferenc, Ascsilán Mihály, Zelenák János, Mikita Zoltán, Kozma Lajos, Szatmári Lajos és Bodó Gáspár csendörök.

Házasságot kötöttek: A m. kir. budapesti I. kerületben Herczeg József törzsörmester Walter Máriával Zagyvapálfalván. — A m. kir. pécsi IV. kerületben Sipőcz Viktor tiszthelyettes Szücs Juliannával Mohácson; Németh Imre III. örmester Veriga Máriával Lakócsán. — A m. kir. szegedi V. kerületben Kovács Ádám törzsörmester Hermann Gerttruddal Bácsalmáson; Zablonkay István törzsörmester August Emmával Pécsen.

A m. kir. honvédség 60 éves jubileuma alkalmából a Hadtörténelmi Levéltár a régi honvédségről művészi levelezőlapokat készíttetett. Az egyszínűek ára darabonként 12 fillér, a színeseké 20 fillér. Megrendelhetők a Hadtörténelmi Levéltárnál (Budapest, I., Bécsikapu-tér 4.).

Eladó egy alig használt kifogástalan Aeg. Mignon írógép. Készpénzárban 100 pengőért vagy hat havi részletre 120 pengőért. Érdeklődők írjanak szekerestőségünkbe.

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszik” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Arva vára. 1. A jutasi altisztképző iskola pályázati hirdetménye e hónap végén vagy a jövő hónap elején jelenik meg a Honvédségi Közlönyben és a Budapesti Közlönyben. A pályázat feltételei általában ugyanazok lesznek, mint amelyeket lapunk 1925. évi 12. számában a 218. oldalon közöltünk. Eltérés csupán az orvosi vizsgálatban lesz, amennyiben azt jelentősen megszigorítják. Az, hogy mindkét gyermeket felvegyék, teljesen kizárt dolog, mert nagyon

sok a jelentkező. 2. Három évig őrmester, akkor törzsőrmesterré előléptethető, ha arra érdemesnek mutatkozik. 3. Olvassa el lapunk múlt évi 35. számában »Kósa« jeligére küldött üzenetünk 1., 2. pontját. 4. Őrmesterek és törzsőrmesterek részére a kardkötő paszománya tábori barna, csak a kardbojt ezüst. Olvassa el legutóbbi számunkban »Szöke Tisza« jeligére küldött üzenetünket.

Érdeklődő 1526. Önöknél a levélből kivehetőleg az okozza a nézeteltérést, hogy a közzgázdálkodás tagjainak egyik része favágóval szeretné felvágatni a tűzifát, másik része pedig amellet kardoskodik, hogy ezt a kiadást takarítsák meg s a fát vágják fel a közzgázdálkodás tagjai. Egyik félnek sincs teljesen igaza. Ha hirtelenében kifogy a felvágott fa, akkor a közzgázdálkodás tagjai bátran megtehetik, hogy a napi szükségletet maguk aprózzák fel, de az viszont túlzás, hogy az egész évi faszükséglet felaprózását a közzgázdálkodás tagjai végezzék s ilyen módon érjenek el bizonyos megtakarítást. Különösen olyan közzgázdálkodásnál, amelyik annyira tehetős, mint a levél szerint az önöké. Hiba, ha a közzgázdálkodás tagjai arra az álláspontra helyezkednek, hogy a napibetét fizetésén kívül más szolgálatot a közzgázdálkodásnak tenni nem akarnak, de az is hiba, ha a takarékoskodás fukarsággá fajul. Elvégre a csendőrnek a szolgálat és tanulás után egy kicsit pihennie is kell, szórakozásra is gondolhat néha s nem töltheti az összes szabad óráit azzal, hogy fát hasogat. De viszont azzal sem, hogy pihenés címén csak tétlenkedik és csak szórakozik. Keressék meg az arany középutat. Őrsparancsnokuk vezetése alatt azt könnyen meg is találják.

Malomvölgy. Ha ön is érdekelt ebben a kérdésben, a parancsot bizonyosan megkapta már vagy ha nem, hamarosan megkapja.

Eldobott szerencse. Pontosán 15 év telt el azóta. Az ügyre vonatkozó okmányokat régesrégén elégette. Érthetetlen, hogy egy fél emberöltő után egyszerre csak eszébe jut utána járni a dolognak. Reméljük, ön sem hiszi, hogy ennek a legjelentéktelenebb gyakorlati haszna is lehetne? Ön annak idején nyert, a nyereményt felvette, de nem bízott benne, hogy a valóban kisorsolt összeget küldte el önnek a bank. Annak idején nem sokat firtatta a dolgot, hanem tűzbe dobta az egész papírcsomót. Csodálkozunk annak a két ügyvédnek a felfogásán is, akiket az általában elég zavaros levelében említ. Nagyon helyes, ha valaki pontosan utána jár a dolgának, de tegye azt idejében s nem tizenöt esztendő múlva. Ha azonban vissza akarja szerezni a lelki nyugalmát, írjon a levelében említett pénzintézetnek, a levelére választ fog kapni. Azt valószínűleg tudja, hogy ha annak idején akár több százezer aranykorónás nyereményt húztak volna is ki a sorsjeggyével, annak valorizálatlanul nem sok hasznát venné. Ha ír a pénzintézetnek, írja meg azt is, hogy milyen sorsjegye volt (Tisza sorsjegy, Hazai sorsjegy stb.). Ha akkor, 1916-ban lép fel a bankkal szemben, okvetlenül igaza lett volna, mert az 1914. évi nyereményről nem értesítették idejében.

Mándok. A nyilvántartásban nem fordul elő.

Volhynia. 1. A volt 16. honvéd gyalogezred irattára a balassagyarmati alispáni hivatalban van. Olvassa el lapunk 1926. évi 5. számában »Ö. J. csendőr, Kondoros« jeligés üzenetünket és a legutóbbi számunkban »Gyergyóremete, Cs. A.« jeligére küldött üzenetünk 2. pontját. 2. A pontos címe: Hadtörténelmi Levéltár, Budapest, Vár, Bécsikapu-tér 4. sz. Irhat közvetlenül. 3. Koritsánszky János (nem Árpád) címe: Maglód, állami iskola. A többi nem szerepel a nyilvántartásban.

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kivánatra árjegyzék bérmenlve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

A világmárkás

német

„REX” kerékpárok

és a legkiválóbb német Central-Bobbin varrógépek egye dűli magyarországi főelárusító helye:

REX

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalat Budapest, IV. ker., Petőfi Sándor utca 6. szám, félelemelet.

Véglegesített csendőröknek a legelőnyösebb részletfizetési kedvezmény.

Somló. Önállósítania nem kell magát, ez teljesen magánügy. Egyébként csak a kivizsgáló előjáró mondhatna véleményt az ara tekintetében. Ha lakásberendezése, kelengyája és megtakarított pénze van a leánynak, akkor az anyagiak valószínűleg rendben vannak, de a levele másik részében említett foglalkozás már bajosabb dolog. Ambár ez is a körülményektől függ s esetleg azt is meg lehet tenni, hogy a leány anyja az ön szempontjából kevésbé kényes kényérkereset után néz. Ha úgy érzi, hogy szereti a leányt s amint mondja, a család általános megbecsülésben részesül a községben, nyugodtan beadhatja a nősülési kérvényét, de már csak március 15-éig, mert ezen az időpontra túl további intézkedésig nem lehet nősülési kérvényt beadni.

Tihany. Most tárgyalják a kérdést. Remélhető, hogy meglesz s akkor április közepére várható. De az sem lehetetlen, hogy elmarad s talán néhány hónap múlva kerül sorra.

Befagyott Tisza. 1. Válasz a lekszikon rovatban. 2. Ha 9 évi, 6 hónapi és 1 napi tényleges szolgálata megvan, nyugdíjat kap, bármilyen körülmények között is keletkezett a betegsége, amely szolgálatképtelenné teszi.

Jászapáti. Elsősorban a visszahonosítását kellene elintéznie, ami bizony ilyen előzmények után nem a legkönnyebb dolog. A visszavétele szinte kizártnak tekinthető, de ha még mindez esetleg menne is, még mindig ott volna a régi szolgálati idejének a rendezése nyugdíj szempontjából. Olyan nehézségek ezek, hogy mi semmi esetre sem ajánljuk ezt a próbát.

Szanatórium. A megszakitások oly nagyok, hogy a katonai szolgálat beszámítására még kegyelmi úton sem lehet reménye. Végkielégítésre már igényjogosult.

Magyar Hazám. A nyomozó osztályhoz beosztott nyilvántartók, fényképeszek, daktiloszkópusok stb. előreláthatóan csak a most megnyitott nyomozó-tanfolyam végén, júliusban kerülnek sorra.

V. J., Cibakháza. Örülünk, hogy tetszett a jutalomkönyvünk. A pályázatok megfigjtésében természetesen a jövőben is részt vehet; a megfigyelőképesség, jó szem és logikus gondolkodás fejlesztése terén ennek hasznát veheti. Ami a kérdésről illeti, arra csak az lehet a válaszuk, hogy itt csak a türelem segíthet. Nősülési kérvényeket folyó hó 15-től kezdve további intézkedésig beadni nem lehet. Valószínű, hogy ez a tilalom egyhamar nem szűnik meg. A leveléhez csatolt 64 f. bélyeget lapunk javára bevételeztük.

Lovas legénység. Legutóbbi számunkban »Vitatkozók« jelige alatt küldött üzenetünk 2. pontjában közöltük azt a rendeletet, amely szerint a lovas legénység rendben és soron kívüli díszben tábori barna pantallót visel. Üzenetünkkel egyidőben jelent meg a f. évi 5. sz. Cs. K.-ben közzétett 45.115/eln. VI. c. 1929. sz. B. M. körrendelet mellékleteként az új öltözeti táblázat, amely szerint a legénység rendben és soron kívüli díszben ugyanúgy öltözik, mint rendben és sorban. A lovas legénység részére tehát mindkét esetben a lovaglónadrág viselése kötelező.

Sziget. Végkielégítéssel elbocsátott volt főhadnagy. Címe: Felsőgöd, Üszató-tanya.

Reménység. 1., 2., 3. Gondoskodjék róla, hogy mindarról, amit levelében írt, lehetőleg okmányyszerű bizonyítékai legyenek a kezében, hogy annak idején a kegyelmi kérvényt okmányokkal tudja igazolni. Nagyon jó volna, ha az az értesítés, amit annak idején a brassói kerületi parancsnokságtól kapott, a birtokában volna. Ha az elveszett, úgy szerezzen be nyilatkozatokat azoktól, akik tudnak róla, hogy annak idején csendőrségi szolgálatra jelentkezett, de a betöltött létszám miatt akkor nem vehették fel. A pénzügyőrségnél töltött szolgálatának igazolásáról is már most gondoskodjék és erre vonatkozólag már most felterjesztheti a kérelmét, hogy ezt a szolgálati idejét az anyakönyvi lapjába bevezessék. A kegyelmi kérvényt azonban csak a nyugállományba helyezése után terjesztheti fel. 4. A postatakarékpénztári betétek valorizálására nincs remény.

Vác 104. Válasz a lekszikon rovatban.

Z. S. cs., Vasas. Zajcsek Alfonz százados »Az eb« című könyve kapható a Centrum kiadó r. t.-nél (Budapest, IX., Köztelek-utca 1. sz.). Ára 8 pengő. Kötelezvény ellenében kaphat kutyát a gödöllői kutyatelepről, ennek feltételeit a könyvben megtalálja.

Erdeklődő. Szülészeti osztály a budapesti 1. számú honvéd- és közrendészeti kórházban van, ahova feleségét beszállíttathatja. A kórházba az engedélyezett szállító eszközök mellett való beszállításból és onnan való hazaszállításból felmerülő utiköltségtérítést a javadalmazás terhére elszámolhatja. A feleségnek honvéd- és közrendészeti kórházba való felvételét a kerületi parancsnokságtól kérje, honnan az illetékes vegyes dandárparancsnoksághoz juttatják a kérelmet. A honvéd- és közrendészeti kórházban a feleség után a fél élelmezési adagváltságot tartozik a családfő fizetni, a többi a kincstár fedezi. L. 1926. évi 19. számú Cs. K.-ben megjelent 105.248—V. b. 1926. sz. B. M. rendeletet. Polgári kórházba vagy klinikára csak akkor viheti a feleségét a költségek visszatérítése mellett, ha a honvéd- és közrendészeti kórházban hely nincsen, vagy oly sürgős beavatkozás szükséges, hogy távolabb fekvő honvéd kórházba való beszállítása életveszéllyel járna, e körülményt azonban orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni. Olvassa el az 1925. évi 8. sz. Cs. K.-ben megjelent 155.675 VI. b. 1925. sz. B. M. rendeletet.

Tanulságos nyomozások. »N. M. th., Levél.« Az egyik tanulságos nyomozást mai számunkban közöljük, a másikat (Egy felfegyverzett betörő tolvajbanda leleplezése) tartalékba tettük. Nem valószínű, hogy rövidesen sorra kerül. — »T. P. törzsőrmester, Hetes.« Dacára a nyomozás kifogástalan lebonyolításának és eredményességének, a magzatelhajtási eset nem felel meg minden tekintetben a közlési feltételeknek. — »Cz. I. th., Hetes.« Az önbetörési esetet sorrendben közölni fogjuk. — »Havas.« Olvassa el válaszukat, amelyet T. P. törzsőrmesternek küldünk Hetesre. Ugyanaz a megjegyzésünk az ön által beküldött rablógylakossági esetre is.

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 26. szám.
Fiók: VI., Andrássy-út 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérjen árajánlatot!

IRÓGÉPEK

Eladás, csere, vétel, szakszerű javítóműhely.

az összes rendszerűek garanciával, kedvező fizetési feltételekkel.

ENERGIA írógép és irodafelszerelési vállalat.

Budapest, V., Alkotmány-u. 31. Vilmos császár-út sarok. — Telefon: Automata 141—05.

Világ cég: Sfernberg

királyi hangszergyár BUDAPEST

Rákóczi út 60. — Képes árjegyzék ingyen

A lábfej égető érzései. -- Fáradtság.

Fárasztó gyaloglások, menetelések, száraz, meleg vagy nedves időben, hosszantartó álldogalások következményei: piros, dagadt, fájdalmas láb. Már egy lábfürdő könnyebbé teszi; egy jó evőkanálnyi (maroknyi) Szent Rókus-lábsó feloldandó, illetve beleszórandó egy lavor meleg vízbe, a láb 15—20 percig áztatandó, utána egy órát pihenni vagy lefeküdni. A fájdalmak, kellemetlenségek mintegy varázsütésre elmúlnak. Üzletben, áruházban, műhelyben vagy posztón való hosszú álldogalástól a boka és a lábfej megduzzad, érzékeny és fájdalmas. Egyetlen meleg lábfürdő egy marok Szent Rókus-lábsóval megszünteti az összes kellemetlen érzéseket, jóleső módon felüdíti a lábat.

Egy nagy csomag Szent Rókus-lábsó ára 1 P 28 f.
Kapható: gyógyszertárakban és drogériákban.

Brazilián keresztül.

Írta: KALETSKY ZOLTÁN.

(8).

Végnélküli óráknak tündek a percek is, de végre mégis ránk virradt szeptember huszadikának reggele. Azonnal tüzet raktunk, megfőztük zamatos kávékat és amikor az étkezéssel is elkészültünk, máris útnak indultunk. Csak a vezető maradt ébren, a többiek valamennyien mély álomba meriiltünk.

Tizenkettőt, deket mutatott az óra, mikor éber társunk, ki a motort vezette, hangos szavakkal költögetett. Alkalmas helyet kerestünk, hogy kiköthessünk, de a part olyan mocsaras és ingoványos volt, hogy kénytelenek voltunk tovább menni, tehát elhatároztuk, hogy ma az ebédet a vacsorával együtt fogjuk elfogyasztani. A délután folyamán erős tropusi esőt kaptunk, mely öt órakor meg is állott, mi, hogy ruháinkat megszáritsuk, parthoz kötöttünk, nagy tüzet raktunk és tábort ütöttünk, mert az éjszakát is itt töltöttük.

Reggel, szeptember 21-én, lövésekre ébredünk. Társunk, ki őrt állott, négy, merészebb krokodilnak elűzésével volt elfoglalva, melyek alig néhány lépésre megközelítették csónakunkat. Ezekután már éberebb figyelemre volt szükség, mert mindig több és több került utunkba. Ma löttük le az első tapirt. Amint csónakunk lassan siklott a part mentén, látjuk, hogy a fővényben mozog valami; mikor közelebb

értünk, gyors törtetéssel igyekezett menekülni, de egyik társunk még idejében sütötte el fegyverét. A golyó fülébe hatolt s azonnal végzett vele. Itt csak addig időztünk, míg bőrét lenyuztuk, melynek negyven Millreis az értéke, húsából csak a combokat tartottuk meg. A bőrt lesóztuk, két bambusznádra feszítettük és a csónakon szárítottuk. Ez volt első vadászsákmányunk, már azért is nagy értéket képviselt számunkra.

Lankadatlanul törtettiünk előre, néhol láttunk a partokon kisebb indián telepeket, de nem kötöttünk ki, nem vesztgettük a drága időnkét; minél előbb akartuk a célt elérni. A folyam itt már szeszélyes volt. A víz egyes helyeken oly sekély, hogy csak nehezen tudtunk áthaladni, a homokzátonyok is gyakoriak, csak lassan és óvatosan haladhattunk, mert mindig a mélyebb helyeket kellett keresni.

Három napig mentünk állandóan. Huszonnegyedikén délelőtt egy csoport krokodil állta utunkat. Gyorsan előszedtük winchestereinket és minden kimélet nélkül löttük őket halomra. A szebb példányokat — 12 darabot —, melyek közül a leghosszabb két méter volt, sikerült partra vontatni. A nyúzás után bőreiket lesóztuk és úgy raktuk fel csónakunkra, a szárítással nem akartuk az időnkét vesztegetni, mert már több kócsag csapatot láttunk elvonulni. Majd akkor, ha elérjük a kócsagok hazáját; ott ügyis tábort ütünk és több ideig maradunk egyhelyben, lesz bőven időnk a szárítással is foglalkozni. A krokodilbőrök értéke 70—80 Millreis között ingadozik, Manaosban ennyiért vásárolják. Délután még sikerült lőnünk három szebb példányt.

Hat óra volt, mikor egy indián tanyára érkeztünk. A parton foglalatostkodó asszonyok és gyermekek éktelenül kiabálva menekültek el előlünk a sűrű bozótba, míg a férfiak, kik nyolcan voltak, már bátrabban várakoztak. Mi lassan közeledtünk, fegyvereinket kéznél tartottuk, de úgy, hogy ők azt nem láthatták. Jelekkkel igyekeztünk tudomásukra hozni, hogy békés szándékkal közeledünk, kendőket lobogtattunk és »éljent« kiabáltunk. Négy indiáncsónak »canoe« volt a parthoz kötve, azok irányába tartottunk. Mikor meglátták, hogy csónakjaikhoz közeledünk, azonnal

OPERA

RUHÁZATI VÁLLALAT

BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 20. SZ.
AZ OPERA MELLETT.

Férfi és női ruházati cikkek, vásznak, selymek, fehérneműek, szőnyegek a csendőrség tagjainak készpénzárban,
8 havi részletfizetésre

Csendőrségi szállító!

Khaki poszló, Loden, szintartó gypju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden“ minőségben — — — — — 17. — „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gypju — — — — — 18.50 „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50—25. — „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt 7.60 „
a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelle.
Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

eloldozták azokat és a vízre eveztek. Mi csónakjaik helyére kötöttünk ki. Vártuk a fejleményeket, nem feledkeztünk meg azonban a bozót felé is figyelni, hogy az esetleges orv-támadást még csírájában elfojtsuk.

A bozót felől azonban csak néha hallottunk gyerek-sírást s azt is igen távolról. A canoés indiánok száz-százötven méterre tőlünk, megállottak a vízen s minden mozdulatainkat figyelemmel kísérték, de nyilaikat nem használták. Sajnos, egyikünk sem beszélt az itteni törzsek »guarani« nyelvét, azért csak nehezen, portugál szavakkal igyekeztünk meggyőzni őket békés szándékainkról. Szavaink mégis hatottak, mert mindig közelebb eveztek csónakunkhoz. Mikor ötven lépésnyire lehettek, előszedtem a színes kendők közül néhány darabot és felajánlottam nekik barátságunk jeléül. Ahogy a kendőket meglátták, az egyik canoéval ketten közelünkbe eveztek. Egy-egy kendőt adtam nekik és mondtam, hogy a többieket is hívják elő, mert azokat is meg akarjuk ajándékozni. A kendők birtokbavétele után sokkal bizalmasabbak és merészebbek lettek, valamennyien oda-jöttek, hogy az ígért ajándékot átvegyék.

Mikor, bár nagyon nehezen, de mégis meg tudtuk velük értetni, hogy mi nem indiánokra, hanem kócsagokra akarunk vadászni, akkor tudtukra adták, hogy tanyájuktól kétnapi járásra (csónakkal) találunk egy nagy mezőséget, ahol rengeteg a kócsag.

Félórai tere-fere után valamennyien parton voltunk és kézzel-lábbal igyekeztünk megértetni magunkat. Előkerült a hangulatot emelő pingás üveg is, mely kézről-kézre járt s csak akkor léptünk az üzlet terére, amikor a kedélyek már felmelegedtek. Nem ment nehezen. Megtudtuk, hogy van néhány állati bőrük, sikerült is azokból néhányat csere útján megvenni. Egy pisztolyért s a hozzávaló száz darab töltényért kaptunk hat darab szép jaguárbőrt. Nyolc doboz gyufaért és tizenkét darab üvegnyakláncért négy darab krokodilbőrt adtak. Nyolc zsebkésért és ugyanannyi horogért nyolc darab tapirbőrt cseréltünk. Egy kiló sóért pedig erdei- és vizikagylókat kaptunk, melyek egy pálmaháncsból készült zsákban voltak elhelyezve.

Az éjszakát velük együtt töltöttük. Nagy táborüzet raktak tiszteletünkre, amely körül kölcsönösen megvendé-geltük egymást. Az est beállta előtt még az asszonyok is előjöttek gyermekeikkel.

Nem tudom, hogy jól értettük-e meg őket, de állításuk szerint mi voltunk a második fehérembercsoport, kiket itt valaha láttak. Az első csoportról csak annyit tudtak, hogy sok évvel ezelőtt szintén itt haladtak felfelé canoékon, de vissza még nem jöttek. Mi is tudtuk, hogy négy évvel ezelőtt valóban elindult egy tudományos kutatásokat végző

expedíció, amelynek vezetője egy berlini német egyetemi tanár volt, de azóta semmi hírt sem hallattak magukról.

Hajnalban elkészítettük feketénket, őket is megvendé-geltük, a gyermekek között cukrot és üveggyöngyöket osztottunk szét, aztán elbúcsúztunk békés indián üzletfeleinktől, hogy folytassuk utunkat a közeli cél felé.

A folyó árja tetemesen erősebb lett s bár üzem-anyagunk felével már könnyebb volt a csónak, a bőrök pótolták ezt a súlyt. Nagyon lassan haladtunk felfelé, hol buja erdőt, hol pedig beláthatatlan terjedelmű campokat hagyva magunk mögött. Mind több és több kócsagcsapat vonult el felettünk. Úgy számítottuk, hogy szeptember 25-én érjük el a kócsagtelepet. E nap délutánján egy pálmákkal erősen tarkított erdei részletnél haladtunk el, hol a majmok százai ugrándoztak a terebélyes fák ágain.

A manaosi kereskedők ugyan figyelmeztettek, hogy csak kifogástalan majombőröket vesznek át 6—10 Millreisos egységáron, ketten mégis partra szállottunk és 25 darabot lelőttünk belőlük. E nagy pusztítást később meg is bántuk, mert a lenyúzásra az egész délután ráment, az éjszakát is itt töltöttük, annak is javarészt a majombőrök besó-zására áldozva. Mikor nyugalomra tértünk, többször hal-lottunk jaguár nyávogást a rengeteg felől, azért kénytelenek voltunk ketten szolgálatot tartani, hogy meglepetésszerűen ne érjen bennünket esetleges támadásuk.

Szeptember 26-án kora reggel már ismét a folyó habjait szelte csónakunk. Valamennyien nyugtalanok voltunk, amiért még mindig nem értük el célunkat, benzinkészletünk már felénél is kevesebbre csappant. A délelőtti folyamán két süketfajdot lőttünk, így ebédünk is jobb volt a többi napok egyhangú étkezéseinél.

Ma különben kellemetlenség is ért bennünket. Csónakunk homokzátonyra futott, késő estig bajlódunk vele, míg újból szabad vízre jutottunk. Egész nap alig negyven kilométert tettünk meg. Éjszakára nagy esőt kaptunk s—bőrig ázva feküdtünk függőágyainkba, de a nagy fáradtság miatt így is azonnal elaludtunk.

Ébredésünk napsütéses volt. A papagályok ezrei repültek el felettünk, éktelen zsvajt csapva. Fölfelé haladtunkban mind nagyobb kócsagcsapatokkal találkoztunk. Egy nagyobb mellékfolyó torkolatát hagytuk el s végre még a délelőtti folyamán egy hatalmas terjedelmű, zsombikos mezőséghez értünk. Ameddig a szemünk látott, a kócsagok százezreit pillantottuk meg.

Rövidesen találtunk a kikötésre alkalmas helyet, csónakunkat erősen a parthoz kötöttük s összes szükséges dolgainkat kiraktuk. Elhatároztuk, hogy itt hosszabb ideig maradunk. Két sátrat állítottunk fel, melyekben még függő-ágyainkat is kifeszíthettük. Mikor a berendezkedéssel el-

Hegedű
Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Címbalom
Harmonika
Citera

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis
itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetés: kedvezmény

~ • **KERE'KPA'ROK** •
• LEG JOBBAK •
• LEGOLCSÓBBAK •
~ • KEDVEZŐ • ~
RÉSZLETFIZETÉSEK
CSENDŐRÖKNEK
~ • KÜLÖN • ~
ÁRKEDVEZMÉNY.

• **BALINT LA SZLO** •
KERE'KPA'RKERESKEDE'S BUDAPEST VIII. ÜLLŐI-ÚT 52b

BUTOR

RÉSZLETRE

12—20 hónapra készpénz-
árban, megbízható minőség-
ben. **ROYAL butorcsarnok**

VIII. kerület, **Baross-utca 34 és 42.** — Közalkalmazottak állandó szállítója.

készültünk, hozzáfogtunk az eddig gyűjtött bőrök kifeszítéséhez, hogy száradjanak. Este lett, mire elkészültünk munkánkkal.

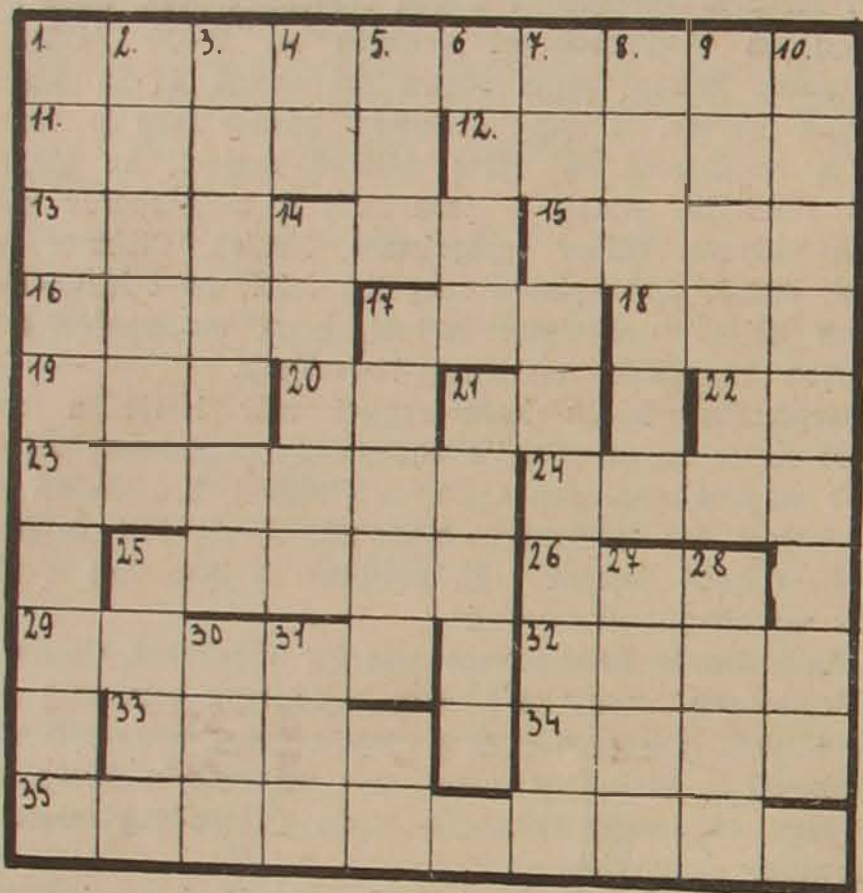
Még hajnali három óra sem volt, amikor kis táborunk talpon állott. Reggelizés ideje alatt, mikor már derengeni kezdett, kócsagcsapatok húztak el fölöttünk, melyek az éjszakát az erdőkben, lehetőleg a magaslati vonalakon töltik.

Nappal a zsombékos mezőket keresik fel, ahol férgeket és bogarakat keresnek. Ez a főtáplálékuk. Ott tollázkodnak a nap tüzeiben, vagy pedig fejüket a szárnyuk közé dugva, órákig állanak egy helyben. Délelőtt 10 óra felé még csak itt-ott ereszkedett le egy-egy kis csapat, de már érkezettnek találtuk az időt, hogy vadászatra induljunk.

(Folytatjuk.)

KERESZTREJTVÉNY.

Készítette: **PLAGH KÁROLY** örmester (Szikszó).

Vízszintes sorok:

1. 1849-ben itt állították fel az első csendőrezredet. 11. A ludovikásokat így is nevezik. 12. A szigetvári hős híres hadnagyának vezetéke neve. 13. Havibéres polgári alkalmazott. 15. Ázsiai államfő névelővel. 16. Magánhangzó pótlással termőföld a sivatagban. 17. Visszafelé: ékezetten akadály. 18. Visszafelé: magánhangzóval a végén felvidéki város. 19. Ilyen anyag is van. 20. A Ludolfi-féle szám. 21. A bronz egyik alkatelemének mássalhangzója. 22. Hamis. 23. Apám birtokos esete másként. 24. Végén mássalhangzóval: tényleges. 25. A varjúval kapcsolatban szokták emlegetni. 26. Visszafelé: kicsiny, de híres harcos nép. 29. Ős germán írásjelek. 32. Visszafelé: burkolatsúly fölött ékezetten. 33. Keresztény üldözésről híres római császár. 34. Dalmát kikötő olasz birtokban. 35. A szerb uralkodó családi nevének egy része és Szerbia egyik részének a neve.

Függőleges sorok:

1. Parlamenti rendfentartók. 2. Valami ok miatt beállott változás. 3. Az első betűket felcserélve »disznó« szerbül. 4. »így« németül. 5. Ökör németül fonetikusán. 6. rénus. 7. Visszafelé: télen sok van az erdőben. 8. Fejkendő, fejrevaló (török). 9. Kártyafigura névelővel. 10. Több, mint anarchista. 14. Egy mássalhangzó pótlással a vízszintes 12. kereszt neve. 17. Hazánkba betört szerb hadosztály neve. 21. Réges-régen ilyen forint is volt. 25. Sokat emlegetett képviselő vezetéke neve. 27. Ilyen ércből állítják elő a rádiumot. 28. Kikötő Apuliában. 30. Visszafelé: ilyen szarvas is van. 31. Mássalhangzóval elején ugyanaz, mint a 34. vízszintes.

Megfejtési határidő: március 20., az eredményt az április 1-i számunkban joguk közölni. A helyes megfejtők között egy levéltárcát jogunk kisorsolni. Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől jogadunk el. Az ábrát a lapból kivágni nem szabad. Kérjük a megfejtőket, hogy a megfejtés alá keresztnevüket is írják oda.

A folyó évi 5. számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése:

Vízszintes sorok:

1. Szilágyi Erzsébet. 15. zápor. 16. ócska. 18. Óvoda. 20. elavul. 21. só. 23. eb. 25. ma. 26. rom. 27. Rodostó. 29. hám. 32. Ilonka. 35. egy. 37. ne. 39. kalap. 40. ól. 41. tág. 42. sugár. 45. zaj. 46. ad. 47. Örkeny. 49. du. 50. szépen. 54. rá (ár). 55. leng. 57. i. á. 58. hiú. 61. né (én). 62. rác. 63. rügyek. 64. artijn (Nyitra). 65. ödrűf (fürdő). 68. tiduz (zúdit). 69. Zára. 72. az. 73. ász. 75. Otto (Ottó). 78. lá (ál). 79. áraó (Fáraó). 80. lel. 81. es (se). 83. ár. 84. ordas. 85. Duma. 87. patko (patkó). 88. rataviz (zivatar). 91. Ali. 92. mozaik. 94. rag. 95. Tóth Kálmán verse.

Függőleges sorok:

1. Szeresd hazádat. 2. zálog. 3. ipad. 4. lovon. 5. árús. 6. gól. 7. is. 8. eke. 9. rab. 10. zs. 11. Somló. 12. Éva. 13. bor. 14. ed (de). 16. ól. 17. csóka. 19. A magyar zászló. 22. óhaj. 24. cipő. 28. tíz. 30. álarc. 31. madár. 33. ól (ol). 34. kánikula. 36. yg (gy). 38. erény. 41. téged. 43. u., u. 44. Azsia. 48. reg (Rege). 51. pénz. 52. erő. 53. nád. 55. lűf (fűl). 56. Nyitra. 59. ir. 60. út. 65. rz (réz). 67. ül. 70. áruló. 71. rámit (timár). 72. Alpok. 73. által. 74. sekim (Mikes). 75. óra. 76. to (tó). 77. olvas. 82. soká. 83. Aron. 86. a mh (a méh). 89. tie (tied). 90. ige. 92. zá (zár). 93. év. 95. r. r.

A keresztrejtvényt helyesen fejtették meg:

Czobod örm. Pétervására, Juhász örm. Györszentiván, László örm. Pusztavacs, Garay csendőr Mernye, Buchhammer örm. Zákány, Bencsik örm. Nyiregyháza, Dorsics csendőr Budaörs, Holtz örm. Paks, Földesi csendőr Orosháza, Borbély próbacsndőr Bodajk, Czeke gth. Debrecen, Szili alhadnagy Karcag, Kiss csendőr Ujhuta, Papp th. Kiskúnfélegyháza, Deák csendőr Veszprém, Túri csendőr Tokod, Gerendás örm. Kisterenye, Arvai csendőr Ragály, Fehér csendőr Székesfehérvár, Kardos örm. Szakcs, Frank csendőr Kápolnásnyék, Papp csendőr Mernye, Magyar örm. Báta, Lázár th. Zalaegerszeg, Pataki csendőr Mecsekszabolcs, Papp th. Kúnagota, Benkő örm. Szekszárd, Sipos örm. Nagybátony, Horváth örm. Mór, Udvardi örm. Pápa, Zalezsák örm. Csolnok-Augusztatelep, Plagh örm. Szikszó, Pisovics th. Kaposvár, Veszprémi örm. Lébény.

—O—

A zsebkést a szerkesztőségben megejtett sorsolás során Horváth József V. méri örsbeli örmester nyerte meg, akinek azt egyidejűleg postán elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413-27.

Felelős vezető: Weitz Károly.